

Projekt

z dnia 24 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XXIII/156/2025
RADY MIEJSKIEJ W TYKOCINIE**

z dnia 26 listopada 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025r. poz. 1153), w związku z art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023, poz. 1939 t.j.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tykocina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026r.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Tykocinie

Renata Kamińska

**PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE TYKOCIN
NA LATA 2026–2029**

WRAZ Z DIAGNOZĄ PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WSTĘP.....	4
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY TYKOCIN.....	11
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	12
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE TYKOCIN.....	13
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	14
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE TYKOCIN.....	17
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW.....	19
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	19
PROBLEM ALKOHOLOWY	22
PROBLEM NIKOTYNOWY	23
PROBLEM NARKOTYKOWY	24
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU.....	25
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH.....	27
ZABURZENIA ODŻYWIANIA.....	27
PROBLEM PRZEMOCY.....	28
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	32
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	33
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	35
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH.....	36
INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE.....	37
PROBLEM ALKOHOLOWY	38
PROBLEM NIKOTYNOWY	41
PROBLEM NARKOTYKOWY	42
PROBLEM PRZEMOCY.....	44
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE GMINY TYKOCIN W 2025 ROKU	49
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	55
Cel I.....	56
Cel II.....	60

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

Cel III	62
REALIZACJA PROGRAMU	64
ADRESACI PROGRAMU	64
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	64
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	65
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	65
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	66
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	66
BIBLIOGRAFIA	68
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	69
Spis rysunków.....	69
Spis tabel	69
Spis wykresów	69

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

PK – Port Kultury Tykocin

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna im. Zygmunta Glogera w Tykocinie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Białymstoku

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

pp. – punkt procentowy

UM – Urząd Miejski w Tykocinie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

PIK – Punkty Informacyjno-Konsultacyjne

PP – Posterunek Policji w Tykocinie

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezspornie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca Polski w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (*ang. European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu

¹ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.

² Tamże.

ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynszy od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

W 2022 roku w Polsce wszczęto 37 572 postępowania na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W 2022 roku podejrzenie popełnienia przestępstwa z uwagi o zapisy ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku 2021, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁷.

³ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)

⁵ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223.

⁷ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁸.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁹.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne

⁸ Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁹ Tamże

miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- ▶ zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- ▶ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- ▶ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- ▶ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- ▶ wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Tykocin. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych

dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4 ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

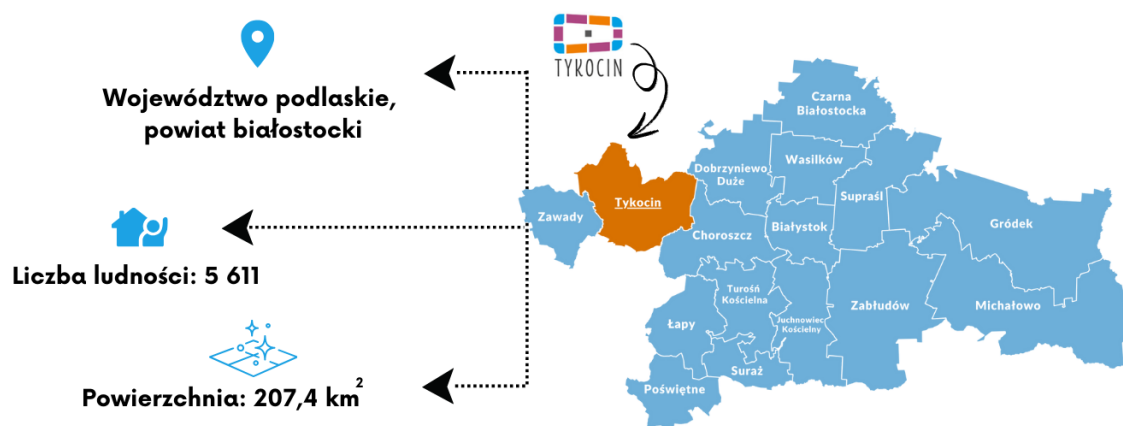
Kierunki działań zawarte w Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- ▶ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ▶ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ▶ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ▶ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ▶ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ▶ ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ▶ ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Ponadto, dokument nawiązuje m.in. do zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Tykocin na lata 2022-2030.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

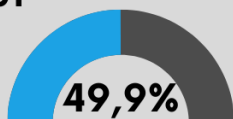
CHARAKTERYSTYKA GMINY TYKOCIN

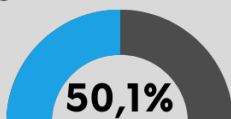
Przyrost naturalny: -37

Ekonomiczne grupy wieku:

2 801

2 810

24,5%

16,2%

59,3%

KULTURA

- Port Kultury Tykocin,
- Gminna Biblioteka Publiczna im. Zygmunta Glogera w Tykocinie

OŚWIATA

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tykocinie, w skład którego wchodzi: przedszkole, szkoła podstawowa z oddziałami zerowymi,
- Szkoła Podstawowa w Radulach z oddziałami przedszkolnymi.

POMOC I WSPARCIE

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Posterunek Policji,
- grupa AA „Przebudzenie”.

**Dane przedstawione na grafice pochodzą z Raportu o stanie Gminy Tykocin za 2024 rok oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2024 rok*

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Tykocin należą:

- ▶ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
- ▶ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie,
- ▶ Zespół Interdyscyplinarny w Tykocinie,
- ▶ Posterunek Policji w Tykocinie,
- ▶ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku,
- ▶ Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku,
- ▶ Urząd Miejski w Tykocinie,
- ▶ placówki oświatowe,
- ▶ placówki ochrony zdrowia,
- ▶ placówki kulturalne,
- ▶ grupa AA „Przebudzenie”,
- ▶ Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- ▶ organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe.

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Tykocin należy zaliczyć:

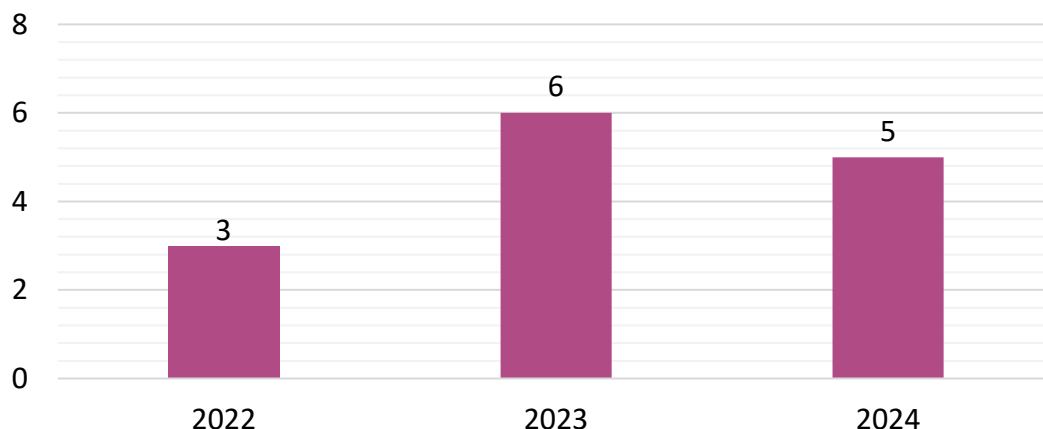
- ▶ pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- ▶ członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ▶ pracowników i specjalistów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- ▶ funkcjonariuszy Policji,
- ▶ sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- ▶ pracowników placówek ochrony zdrowia,
- ▶ przedstawicieli organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE TYKOCIN

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tykocinie z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 5 rodzin – to o 1 mniej niż w 2023 roku oraz o 2 więcej względem roku 2022. W latach 2022-2024 z pomocy społecznej z powodu narkomanii nie skorzystała żadna rodzina zamieszkująca gminę Tykocin.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tykocinie za 2022, 2023 i 2024 rok

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyk i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 6 członków. Ich liczba na przestrzeni lat 2022-2024 była stała¹⁰. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Miejskiej, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

¹⁰ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Tykocin podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 16 osobami z problemem alkoholowym oraz wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 4 mieszkańców Gminy. W stosunku do poprzednich, analizowanych lat zauważyć można spadek liczby osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin, z którymi GKRPA prowadziła rozmowy. Wahania są zauważalne w przypadku liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, gdyż w 2022 roku odnotowano 8 osób, w 2023 roku – 9, z kolei w 2024 roku liczba osób przyjęła najniższą wartość, tj. 4. Szczegółowe informacje znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	20204
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	21	19	16
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	2	0
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	8	9	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

Członkowie GKRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. Na podstawie dostępnych danych można dostrzec, iż w 2024 roku podejmowano się powyższych działań wobec 10 osób doznających przemocy oraz 9 osób ją stosujących. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można wzrost liczby osób doznających przemocy domowej oraz ją stosujących, z którymi kontaktowali się członkowie Komisji. Z danych wynika również fakt, iż tylko w 2023 roku kontaktowano się ze świadkami przemocy domowej (1 osoba).

Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby doznające przemocy domowej	5	9	10
osoby stosujące przemoc domową	4	7	9
świadkowie przemocy domowej	0	1	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W latach 2022-2024 w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Tykocin nie przeprowadzono programów o potwierdzonej skuteczności, tj. programów rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii¹¹.

W 2024 roku i w latach poprzednich realizowano natomiast inne formy działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe, imprezy sportowe — turnieje, wyścigi, olimpiady (z wyłączeniem pozalekcyjnych zajęć sportowych) oraz konkursy. W 2024 roku w powyższych formach działań profilaktycznych wzięło udział łącznie 2 439 osób¹². Należy podkreślić, iż osoby w ramach różnych działań powtarzały się.

Ponadto, w 2024 roku prowadzono pozalekcyjne zajęcia sportowe, w których wzięło udział 130 uczniów.

Przy Parafii Rzymsko-Katolickiej w Tykocinie działa grupa wsparcia AA „Przebudzenie”. Spotkania odbywają się raz w tygodniu.

W 2024 roku oraz w latach poprzednich na terenie Gminy funkcjonowały 2 Punkty Informacyjno-Konsultacyjne (PIK), działające ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Ich zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. Punkty w 2024 roku były czynne średnio 24 godziny w miesiącu,

¹¹ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

¹² Tamże

a poradnictwo udzielane w nich jest przez 2 certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 18 osobom dotkniętym problemem alkoholowym i 13 osobom z problemem narkotykowym. Dodatkowo, wsparcie otrzymało 16 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym, 7 osób doznających przemocy domowej oraz 5 osób stosujących przemoc domową. Na przestrzeni analizowanych lat dostrzec można spadek w zakresie liczby osób problemem alkoholowym korzystających z Punktu. Nieznaczne wahania zauważalne są w przypadku liczby dorosłych członków rodziny osób z problemem alkoholowym oraz osób doznających przemocy domowej. W porównaniu do 2023 roku zmniejszeniu uległa także liczba osób z problemem narkotykowym korzystających z Punktów. Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób stosujących przemoc, którzy korzystali z porad była stała, natomiast nie odnotowano żadnego członka rodzin osób z problemem narkotykowym. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w Tykocinie w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	38	34	18
osoby z problemem narkotykowym	0	18	13
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	17	15	16
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	0	0
osoby doznające przemocy domowej	6	5	7
osoby stosujące przemoc domową	5	5	5

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE TYKOCIN

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z używaniem alkoholu.

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Tykocin wyniosła łącznie 7 584 649,62 zł, w tym najwięcej, bo 4 175 008,05 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa). Wartość napojów o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła 503 194,59 zł, natomiast powyżej 18% – 2 906 446,98 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Tykocin uległa zwiększeniu, co szczegółowo ukazuje poniższy rysunek.

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Tykocin w latach 2022-2024

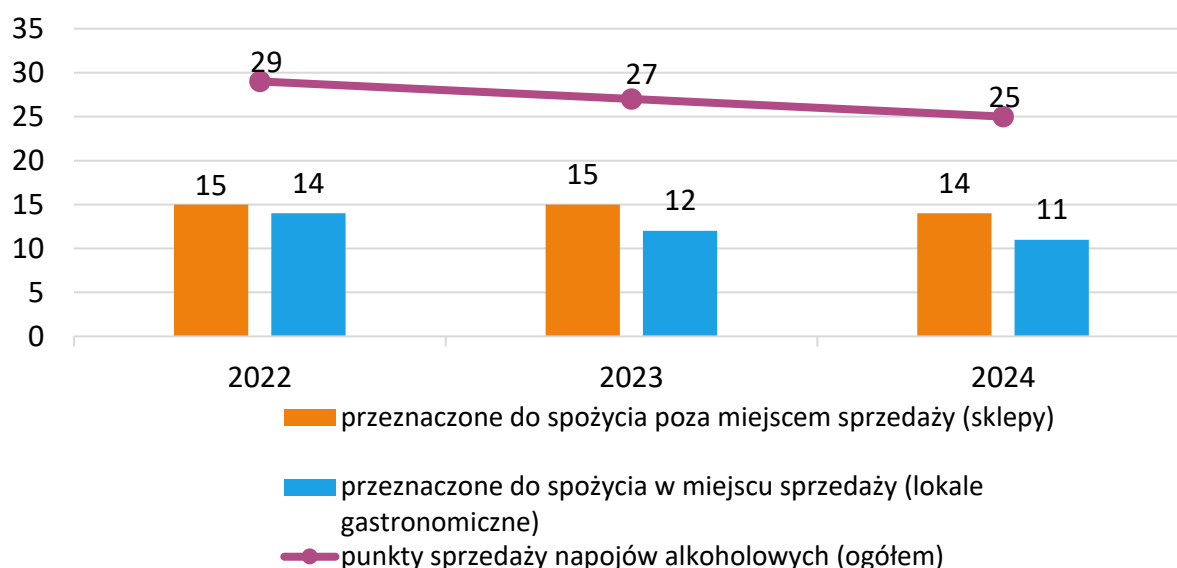

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy uległa zmniejszeniu. W 2024 roku na jej terenie znajdowało się 14 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 11 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). W stosunku do 2023 roku liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu zmalała o 2, natomiast w porównaniu do 2022 roku spadła o 4 punkty.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Tykocin na przestrzeni lat 2022-2024

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2022-2029

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, uzależnieniami behawioralnymi, a także przemocą domową i rówieśniczą¹³.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie z gminy Tykocin wypełnili łącznie 83 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek ilustruje strukturę próby według płci. W badaniu diagnozującym problemy społeczne

¹³ W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o 0,2 pp. od 100%.

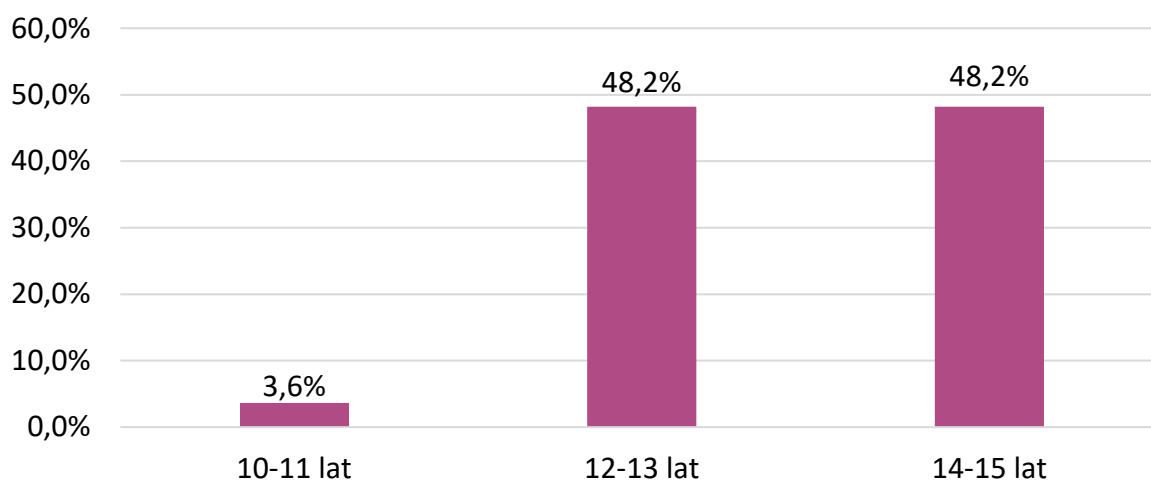
nieznaczną przewagę mieli chłopcy, którzy stanowili 51,8% badanej próby (43 osoby), podczas, gdy dziewczynki wypełniły pozostałe 48,2% kwestionariuszy (40 osób).

Rysunek 2. Płeć: N¹⁴=83

Podział ankietowanych ze względu na wiek przedstawiał się w sposób następujący. Blisko połowa uczniów biorących udział w badaniu, zadeklarowała wiek mieszczący się w przedziale 12-13 lat oraz 14-15 lat (po 48,2%), z kolei 3,6% uczestników badania miało wówczas 10-11 lat.

Wykres 3. Wiek: N=83

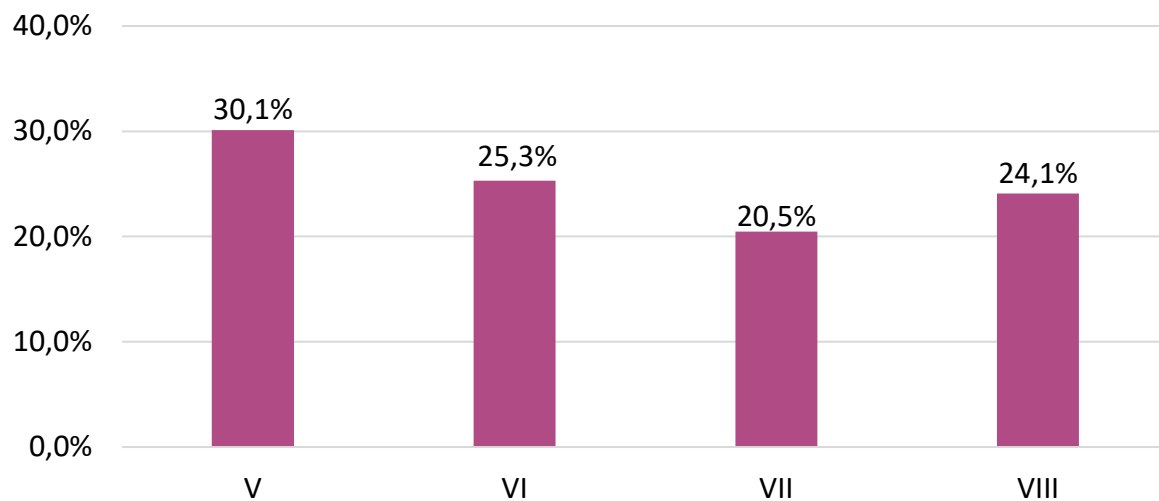

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Najwięcej ankietowanych uczniów uczęszczało w momencie badania do klasy V szkoły podstawowej (30,1%), nieco mniej wskazało na klasę VI (25,3%), 24,1% – klasę VIII, a uczniowie z klasy VII stanowili 20,5% badanej próby.

Wykres 4. Klasa: N=83

¹⁴ N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

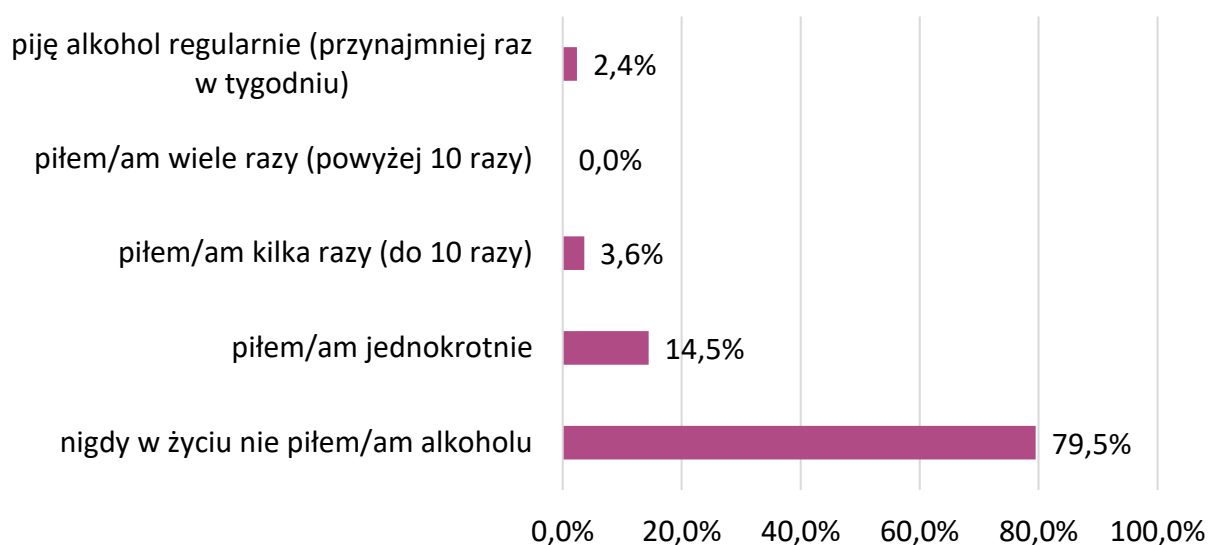
PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze z analizowanych pytań dotyka problemu spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Tykocin. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miał średnio co piąty badany uczeń (20,5%), w tym 14,5% spożyło go jednokrotnie, 3,6% piło alkohol kilka razy (do 10 razy), natomiast 4% respondentów zadeklarowało regularne sięganie po napoje alkoholowe (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=83

Następne pytanie zostało skierowane do uczniów, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali sięgnięcie kiedykolwiek po alkohol i miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania go w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Z poniższych informacji wynika, że 82,4% badanych nie spożywało alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni (14 osób), natomiast 5,9% respondentów zadeklarowało, że piło alkohol 5-7 razy w ciągu ostatniego miesiąca (1 osoba). 2 ankietowanych wskazało, że w omawianym okresie sięgnęło po alkohol więcej niż 7 razy (11,8%).

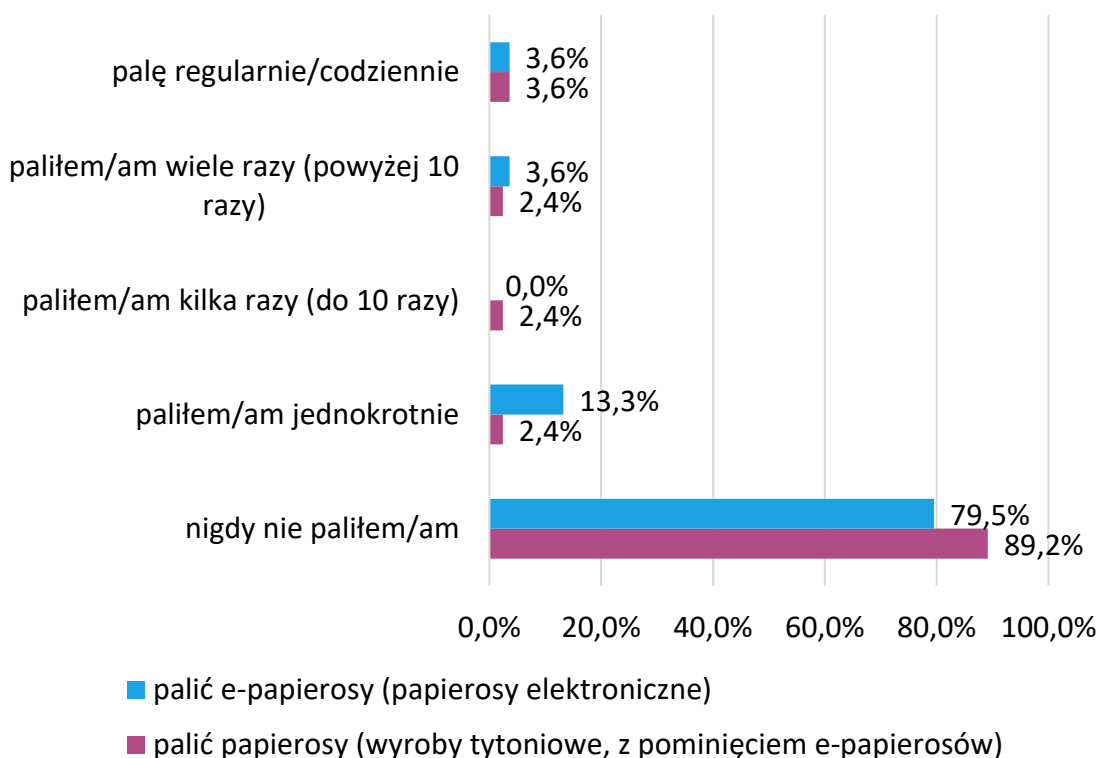
Tabela 4. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=17

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	82,4%	14
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	5,9%	1
więcej niż 7 razy	11,8%	2

PROBLEM NIKOTYNOWY

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy tradycyjne (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów) oraz e-papierosy. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miało łącznie 10,8% ankietowanych, wśród których po 2,4% paliło je jednokrotnie, kilka razy (do 10 razy) oraz wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast 3,6% uczniów robi to regularnie/codziennie. Kontakt z e-papierosami miało 20,5% ankietowanych, wśród których 13,3% sięgnęło po nie jednokrotnie, a po 3,6% – wiele razy (powyżej 10 razy) lub pali je regularnie/codziennie.

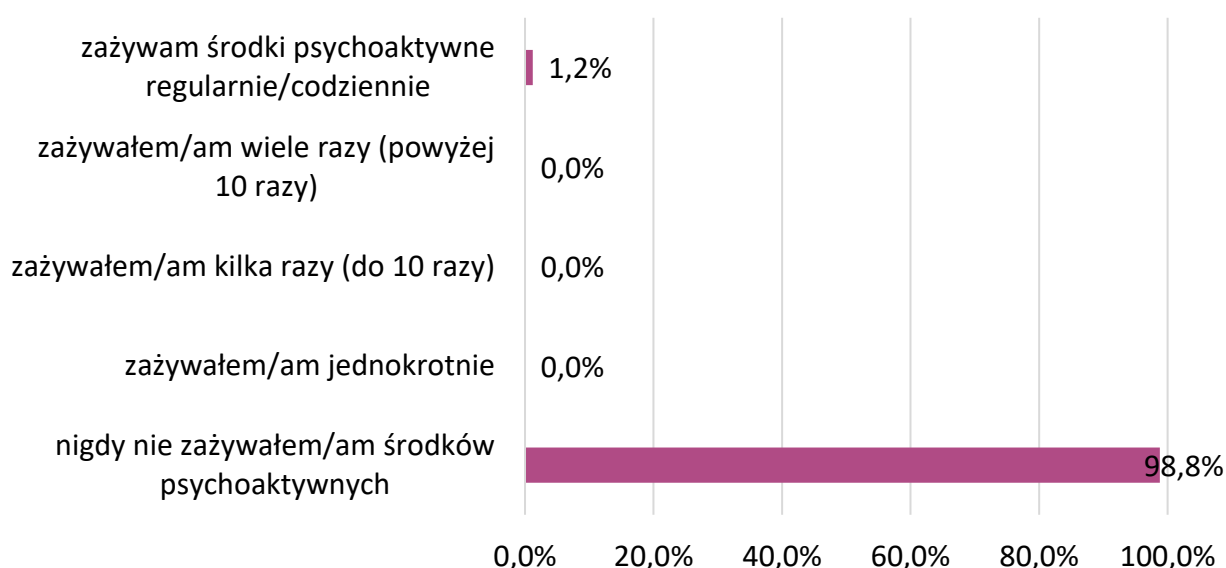
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=83

PROBLEM NARKOTYKOWY

Następny z analizowanych obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu, respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 1,2% z nich sięgnęło kiedykolwiek po substancje psychoaktywne, z czego wszyscy wskazali, iż robią to regularnie/codziennie (1 osoba). Badany ten wskazał, iż w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie zażywał powyższe substancje więcej niż 7 razy, natomiast przy pytaniu dotyczącym rodzaju zażywanych substancji wskazał na wszystkie wymienione w kafeerii substancje.

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=83

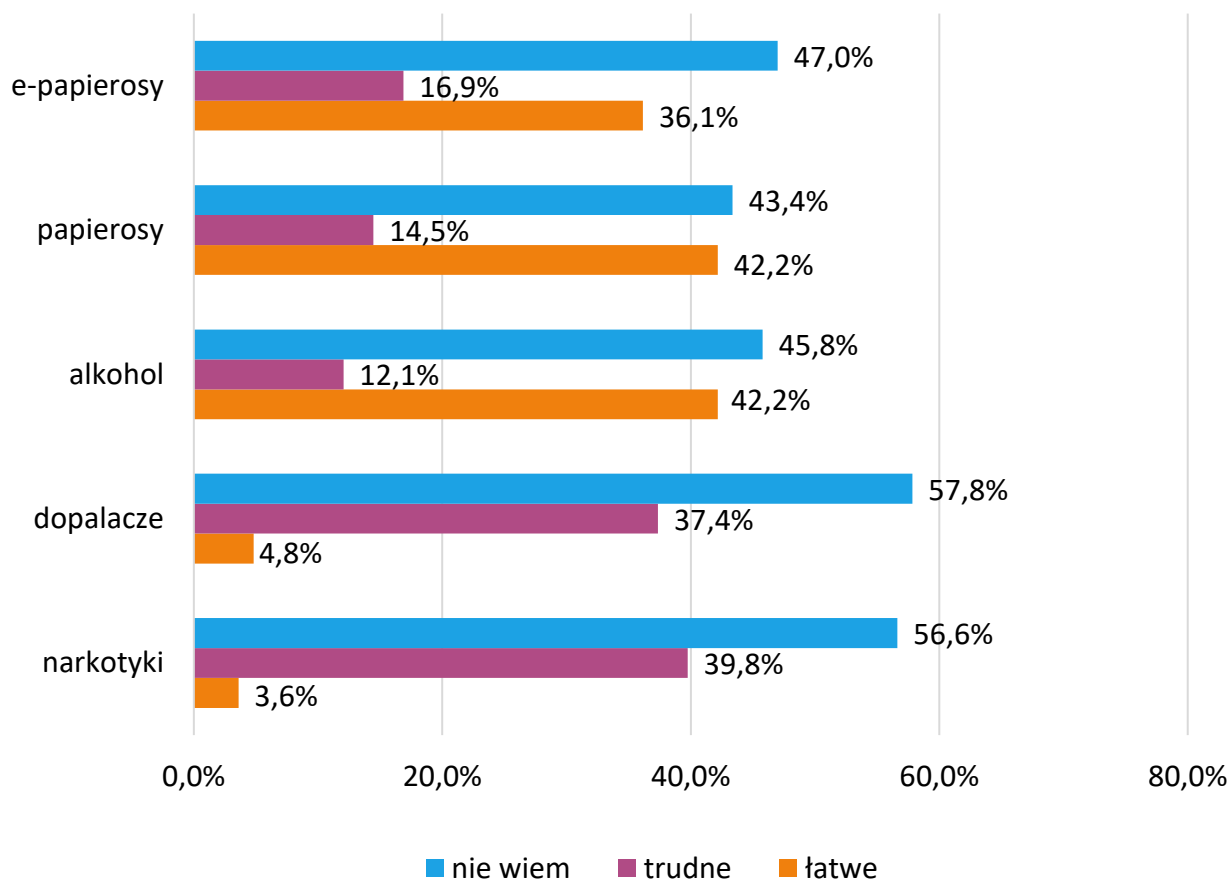

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, duża część ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie. Największą dostępnością charakteryzują się natomiast alkohol, papierosy tradycyjne i e-papierosy. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- ▶ narkotyki są łatwe do zdobycia dla 3,6% ankietowanych, a trudne dla 39,8% badanych,
- ▶ dopalacze są łatwe do zdobycia dla 4,8% badanych, a trudne dla 37,4%,
- ▶ alkohol jest łatwy do zdobycia dla 42,2% badanych, a trudny dla 12,1%,

- ▶ papierosy są łatwe do zdobycia dla 42,2% respondentów, a trudne dla 14,5%,
- ▶ e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 36,1% młodych mieszkańców, a trudne dla 16,9%.

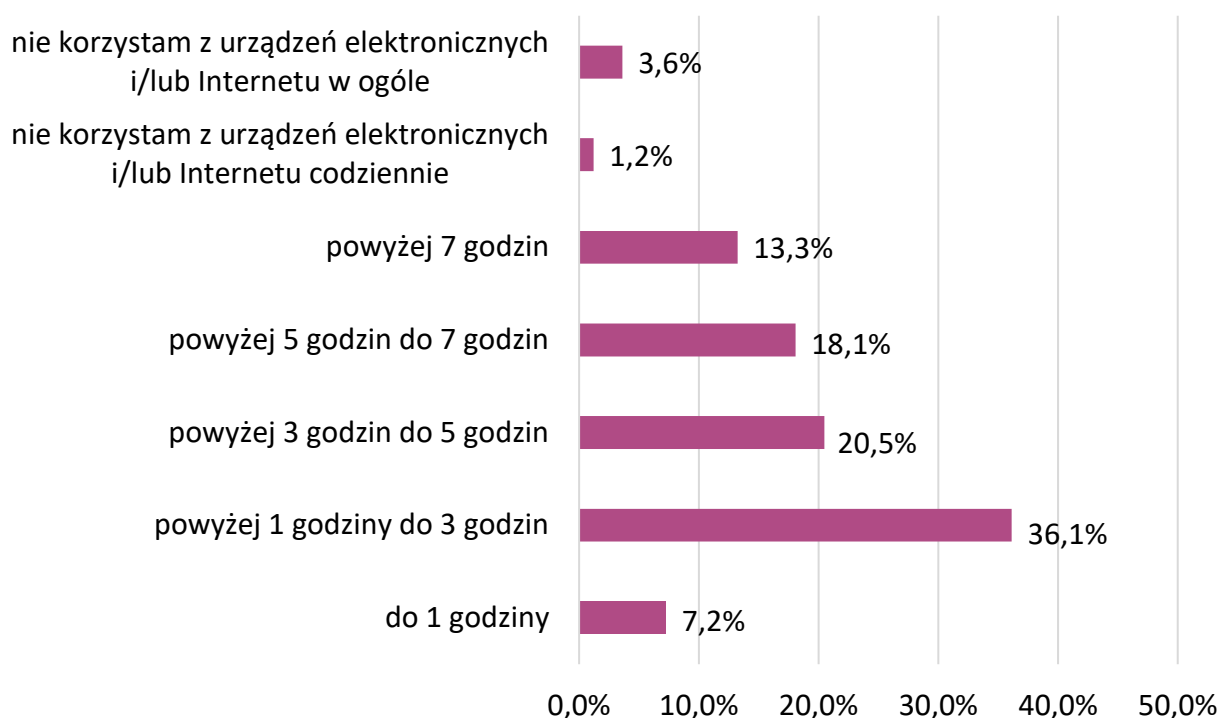
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=83

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie kwestii korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu przez uczniów z gminy Tykocin. Pierwsze pytanie dotyczyło czasu, jaki badani poświęcają na korzystanie z tego typu urządzeń w ciągu dnia. Badanie wykazało, że 36,1% młodych mieszkańców przeznacza na tę czynność powyżej 1 do 3 godzin dziennie, zaś co piąty ankietowany – powyżej 3 do 5 godzin (20,5%). 18,1% respondentów korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu powyżej 5 do 7 godzin dziennie, 13,3% – powyżej 7 godzin, natomiast 7,2% – do 1 godziny dziennie. 1,2% badanych podało, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie, natomiast 3,6% nie robi tego wcale.

Wykres 9. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=83

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych. Tego typu zachowanie zadeklarowało łącznie 20 osób (25,1%), w tym: 3 badanych zdarzyło się to jednokrotnie (3,8%), 13 uczniom – czasami (16,3%), a po 2 ankietowanych zadeklarowało, że kłamię w tej kwestii często i bardzo często (po 2,5%).

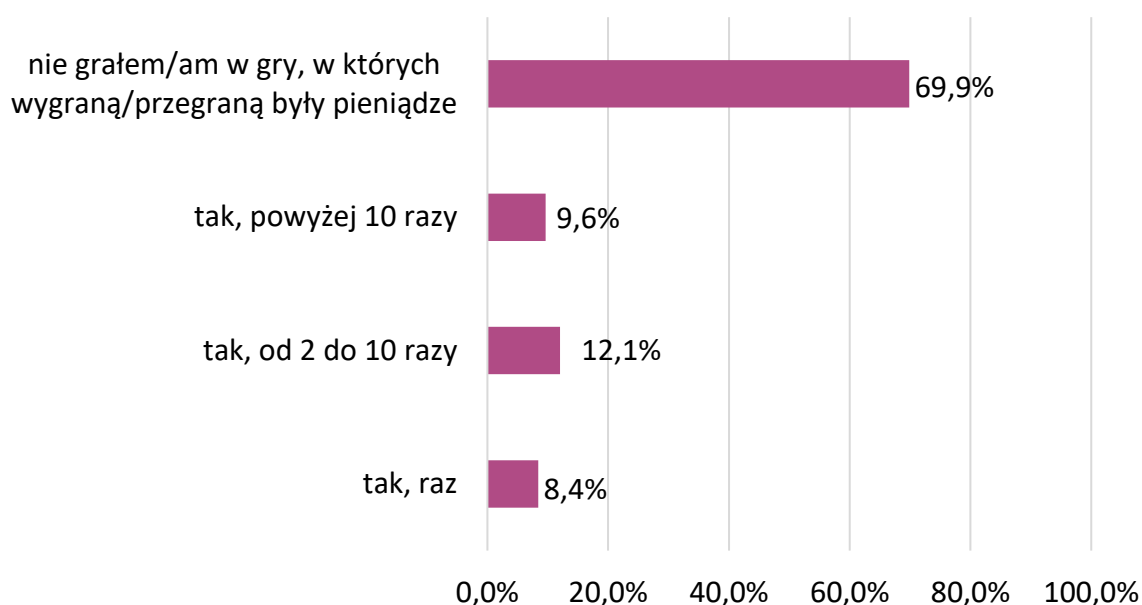
Tabela 5. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=80

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	2,5%	2
tak, często	2,5%	2
tak, czasami	16,3%	13
tak, jednokrotnie	3,8%	3
nie	75,0%	60

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 30,1% badanych. Wśród tych osób 8,4% grało w nie 1 raz, 12,1% – od 2 do 10 razy, z kolei 9,6% – powyżej 10 razy.

Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=83

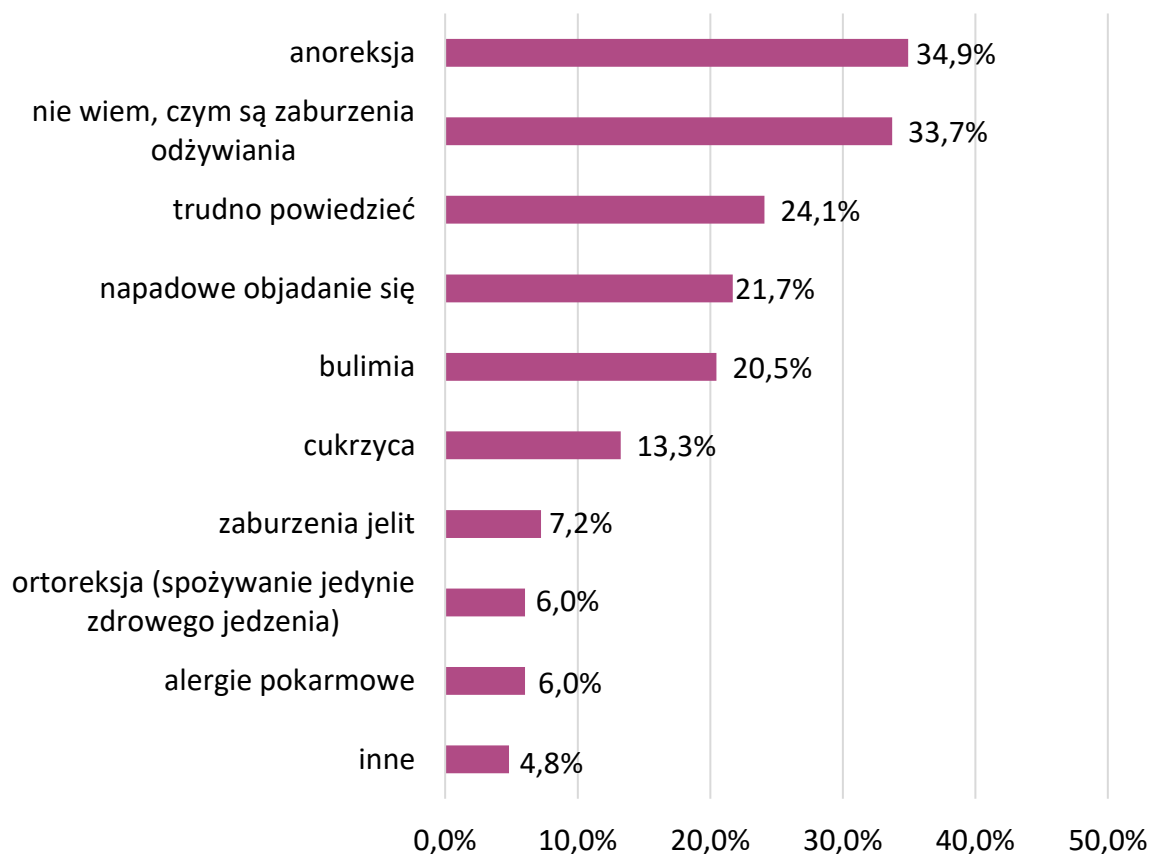

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Kolejna część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Tykocin dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. Uczniowie mieli wskazać, które odpowiedzi z kafeterii zaliczamy według nich do zaburzeń odżywiania. Średnio co trzeci badany przyznał, że nie wie, czym są zaburzenia odżywiania (33,7%), a 24,1% trudno było odpowiedzieć na to pytanie. Pozostała część najliczniej wskazywała na anoreksję (34,9%), napadowe objadanie się (21,7%) oraz bulimię (20,5%). Błędną wiedzę w tym zakresie wykazało 13,3% uczniów, w opinii których do zaburzeń odżywiania zalicza się cukrzycę, 7,2% osób w przypadku zaburzeń jelit oraz 6,0% badanych odnośnie alergii

pokarmowych. 6,0% badanych wskazało na ortoreksję, z kolei 4,8% ankietowanych wyróżniło inne odpowiedzi, w których nie wskazano na żadne zaburzenia.

Wykres 11. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=83

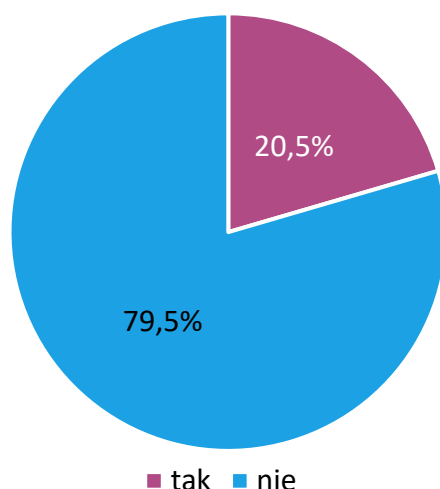

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

PROBLEM PRZEMOCY

Kolejne pytanie zadane respondentom miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Tykocin. Zapytano uczniów o to, czy zdarzyło im się w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 20,5% badanych.

Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?
N=83

W celu pogłębionej analizy określono również to, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi można stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczaali przemocy ze strony uczniów z ich szkoły – przyznało to 8 osób (53,3%), z kolei 6 respondentów wskazało na rodzeństwo (40,0%). 3 badanych doznało przemocy ze strony innych osób, wymieniając konkretną osobę z imienia i nazwiska (20,0%), a 2 ankietowanych wyróżniło kolegów/koleżanki spoza szkoły (13,3%). Żaden uczeń nie doznał przemocy ze strony rodziców, natomiast 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=15

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	53,3%	8
rodzeństwo	40,0%	6
inne osoby	20,0%	3
koledzy/koleżanki spoza szkoły	13,3%	2
rodzice	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Można zauważyć, że:

- ▶ przemocy psychicznej doświadczyło 10 uczniów (76,9%),
- ▶ przemocy fizycznej doznało 7 badanych (53,9%),
- ▶ przemocy seksualnej doświadczyło 4 respondentów (30,8%),
- ▶ zaniedbania doznało 2 uczniów (15,4%).

4 badanych pominęło to pytanie.

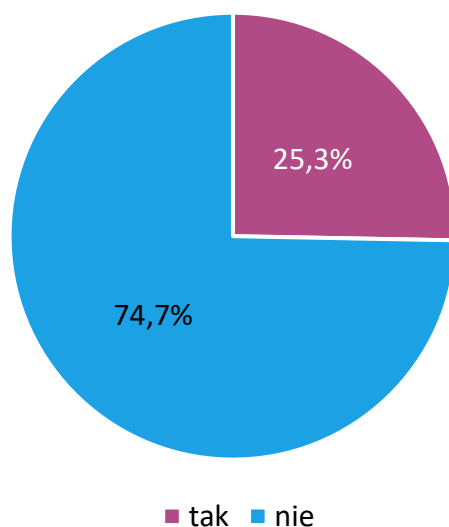
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=13

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	76,9%	10
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	53,9%	7
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydzał itp.	30,8%	4
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	15,4%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowali oni przemoc wobec innych osób. Twierdząco na to pytanie odpowiedział średnio co czwarty uczeń, tj. 25,3%.

Wykres 13. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=83

W dalszej kolejności respondenci odpowiedzieli na pytanie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że:

- ▶ przemoc fizyczną stosowało 13 respondentów (72,2%),
- ▶ przemoc psychiczną zastosowało 12 ankietowanych (66,7%),
- ▶ przemocy seksualnej dopuściło się 5 badanych (27,8%).

3 badanych pominęło to pytanie.

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=18

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	72,2%	13
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	66,7%	12
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób, który go zawstydział itp.	27,8%	5

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Największa część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec uczniów z ich szkoły oraz rodzeństwa – wskazało na to po 10 osób (po 55,6%). 6 ankietowanych przyznało się do przemocy wobec kolegów/koleżanek spoza szkoły (33,3%), natomiast 2 uczniów podało inne osoby, w tym *nauczyciela* (11,1%). 3 badanych pominęło to pytanie.

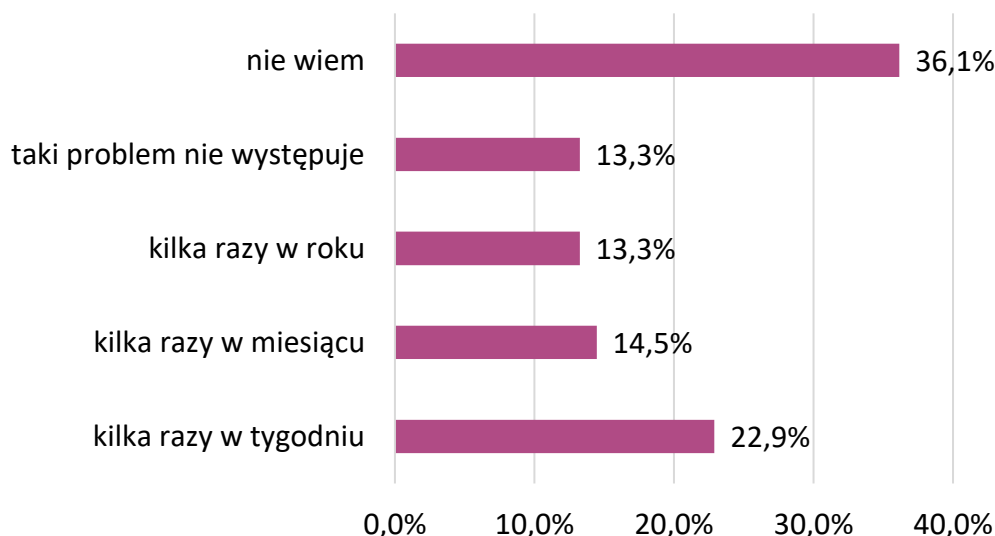
Tabela 9. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=18

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów z mojej szkoły	55,6%	10
rodzeństwa	55,6%	10
kolegów/koleżanek spoza szkoły	33,3%	6
innych osób	11,1%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

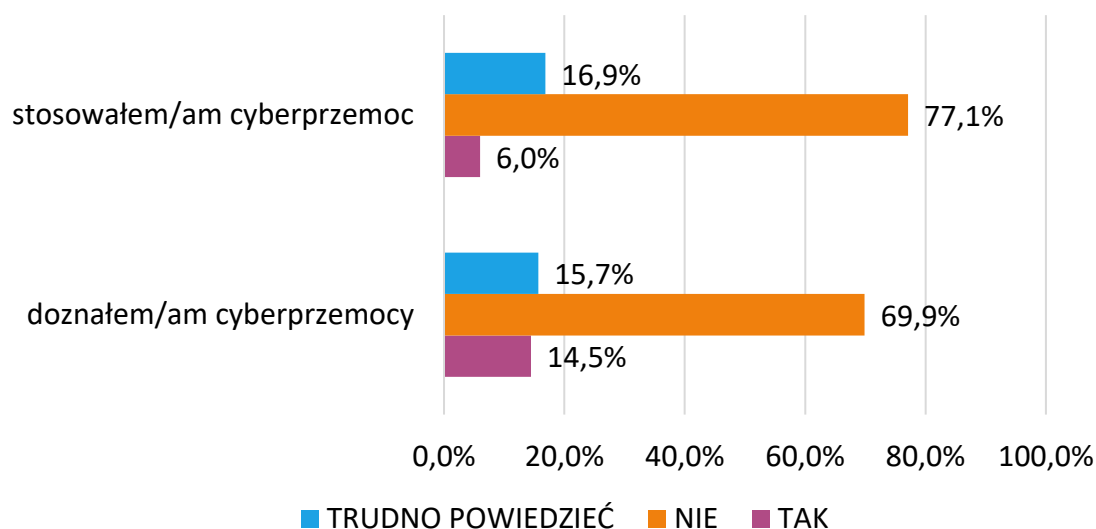
Następne pytanie dotyczyło częstotliwości występowania przemocy między uczniami w szkole. 36,1% osób nie potrafiło określić, czy ten problem jest obecny, z kolei zdaniem 13,3% przemoc między uczniami w szkole nie występuje. Respondenci, którzy przyznali, że w ich szkole się to zdarza stanowią 50,7% wszystkich badanych, przy czym 13,3% z nich przyznało, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku, w opinii 14,5% uczniów – kilka razy w miesiącu, natomiast 22,9% ankietowanych odpowiedziało, iż problem przemocy między uczniami zauważa kilka razy w tygodniu.

Wykres 14. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami?
N=83

Następnie uczniowie biorący udział w badaniu mieli odpowiedzieć na pytanie, czy sami stosowali lub doświadczyli cyberprzemocy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy. 14,5% uczniów stwierdziło, że doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 15,7% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że odsetek 6,0% respondentów przyznał się do stosowania przemocy w Internecie, jednocześnie 16,9% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 15. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)?
N=83

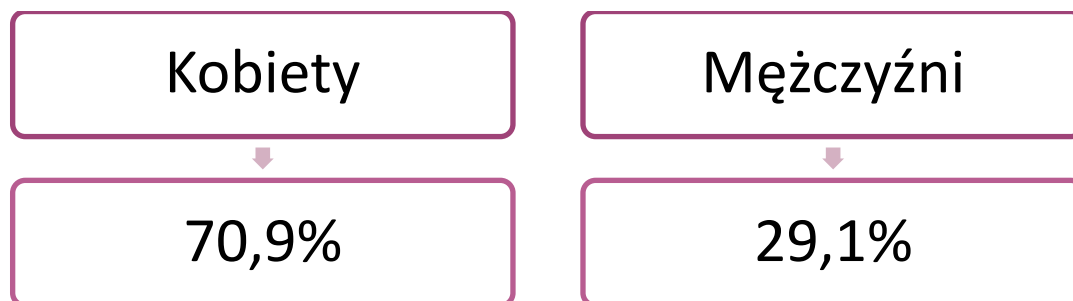
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnienia od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Tykocin, a także korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze, przemocy domowej oraz innych uzależnień natury behawioralnej.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

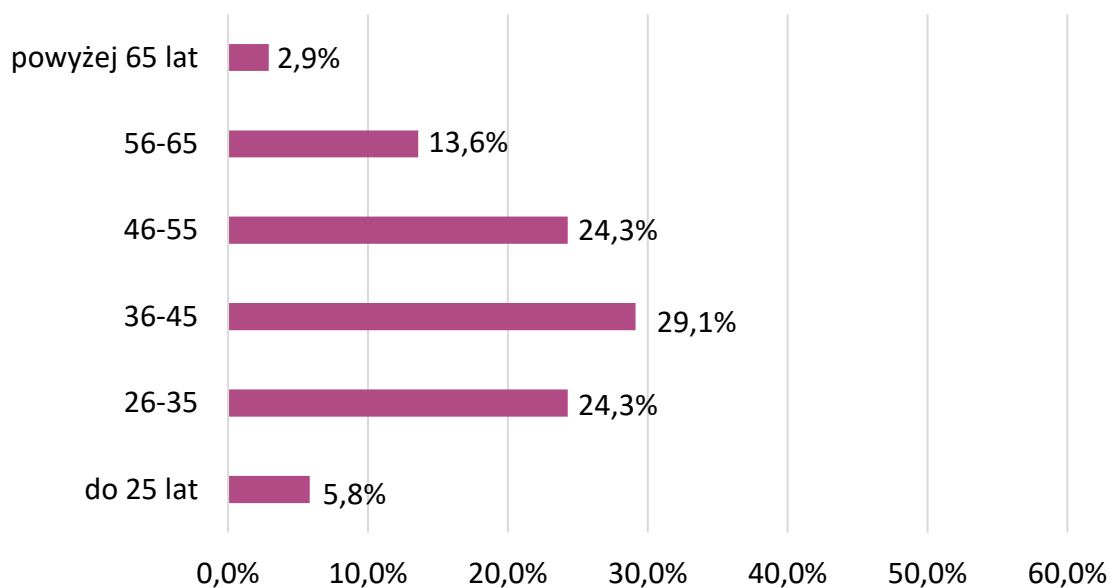
W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie gminy Tykocin udział wzięło łącznie 103 pełnoletnich mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety, które uzupełniły łącznie 70,9% kwestionariuszy (73 osoby), natomiast mężczyźni pozostałe 29,1% (30 osób).

Rysunek 3. Płeć: N=103

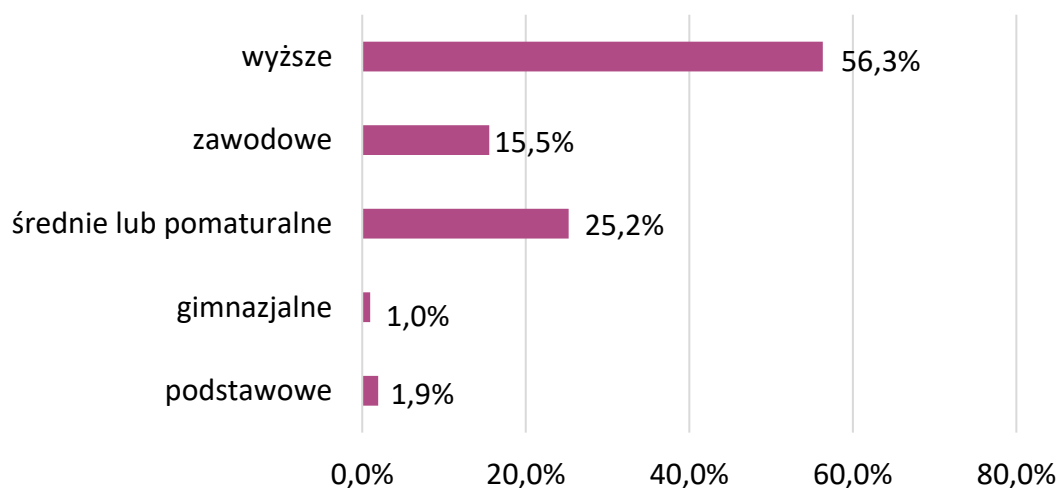
Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem wieku. Najliczniejszą grupę, bo 29,1% ankietowanych stanowiły osoby w wieku 36-45 lat, z kolei co czwarty wskazał na przedział 26-35 lat oraz 46-55 lat (po 24,3%). W badaniu wzięli udział również respondenci w wieku 56-65 lat (13,6%), osoby do 25 roku życia stanowiły 5,8% badanej próby, natomiast najmniejszy odsetek to respondenci powyżej 65 roku życia (2,9%).

Wykres 16. Wiek: N=103

Respondenci zostali zapytani również o poziom ich wykształcenia. Jak wynika z ich deklaracji, najwięcej, bo 56,3% posiada wykształcenie wyższe, z kolei 25,2% legitymuje się wykształceniem średnim lub pomaturalnym. 15,5% badanych wskazało na wykształcanie zawodowe, 1,9% ankietowanych posiada wykształcenie podstawowe, natomiast 1,0% – gimnazjalne.

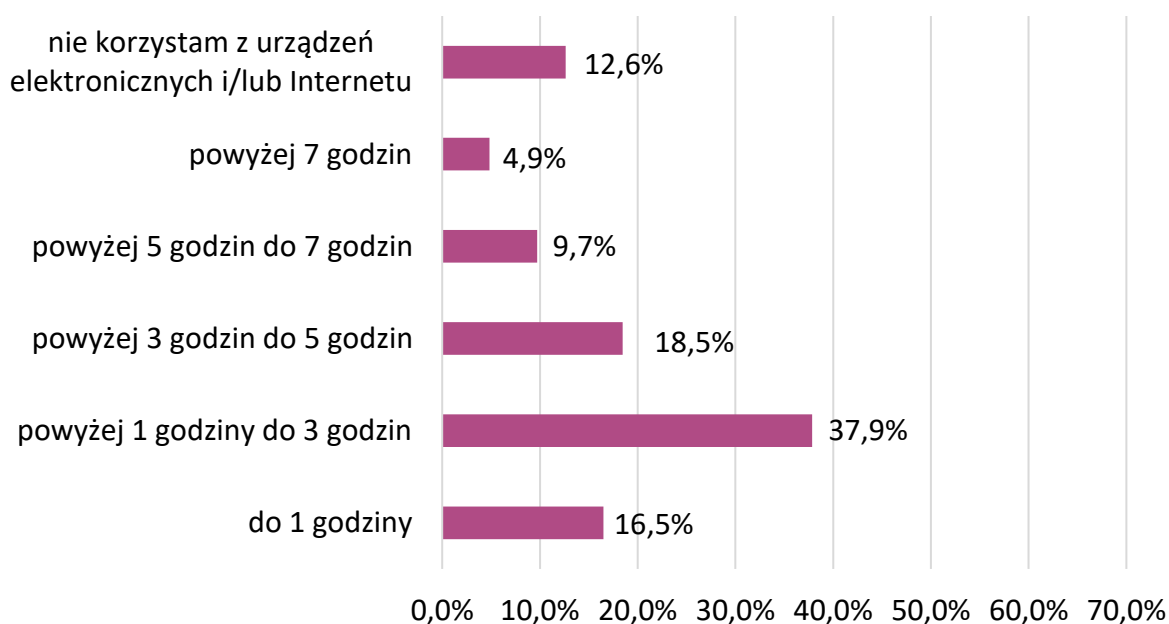
Wykres 17. Wykształcenie: N=103

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

W kolejnym bloku tematycznym ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, ile czasu dziennie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z ich odpowiedzi wynika, że co trzeci badany spędza w ten sposób od 1 do 3 godzin dziennie (37,9%), a blisko co piąty ankietowany wskazał na odpowiedź „powyżej 3 godzin do 5 godzin” (18,5%) oraz „do 1 godziny” (16,5%). 9,7% spędza na korzystaniu z Internetu większe ilości czasu, tj. powyżej 5 do 7 godzin, z kolei 4,9% – powyżej 7 godzin dziennie. Wśród badanych 12,6% nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu.

Wykres 18. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=103

Zapytano również, czy badanym zdarza się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej, niż początkowo planowali. Blisko połowa badanych przyznała, że takie sytuacje miały miejsce (41 osób, czyli 45,6%). Przeciwnego zdania było 14,4% ankietowanych (13 osób). Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 21,1% badanych (19 osób), a 18,9% wskazało, że nie przewiduje określonego czasu na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (17 osób).

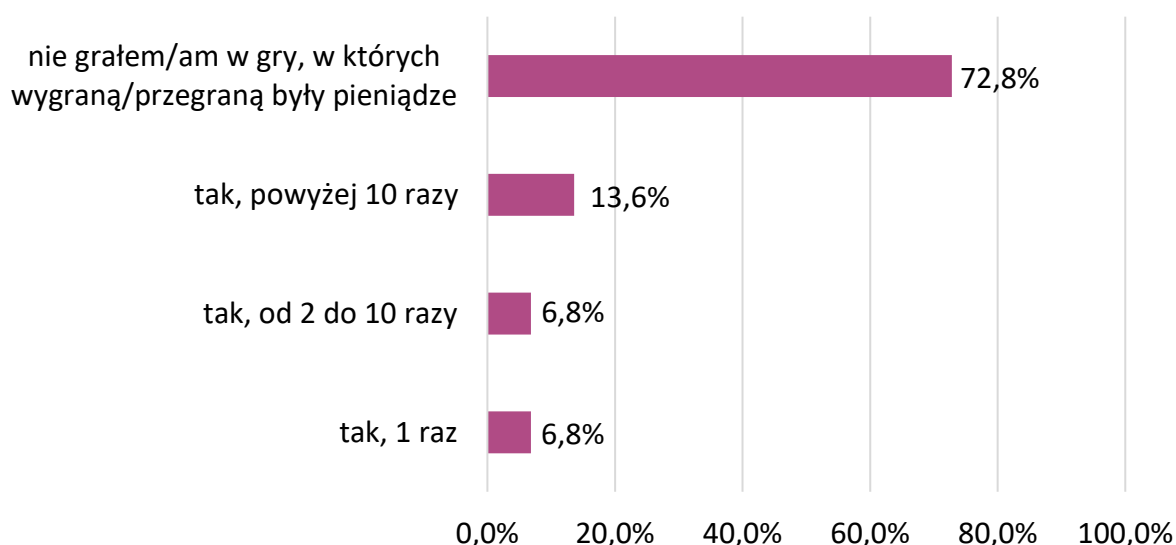
Tabela 10. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=90

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	45,6%	41
nie	14,4%	13
trudno powiedzieć	21,1%	19
nie przewiduję określonego czasu	18,9%	17

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 27,2% dorosłych respondentów, wśród których po 6,8%, zadeklarowało, że grało w takie gry 1 raz lub od 2 do 10 razy, z kolei najwięcej, bo 13,6% – więcej niż 10 razy.

Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=103

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami Gminy uczestniczącymi w grach hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 21,4%, tj. 6 osób potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji, natomiast 42,9% badanych zaprzeczyło jakoby podobna sytuacja miała miejsce (12 osób). 10 mieszkańcom trudno było odpowiedzieć na to pytanie (35,7%).

Tabela 11. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=28

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	21,4%	6
nie	42,9%	12
trudno powiedzieć	35,7%	10

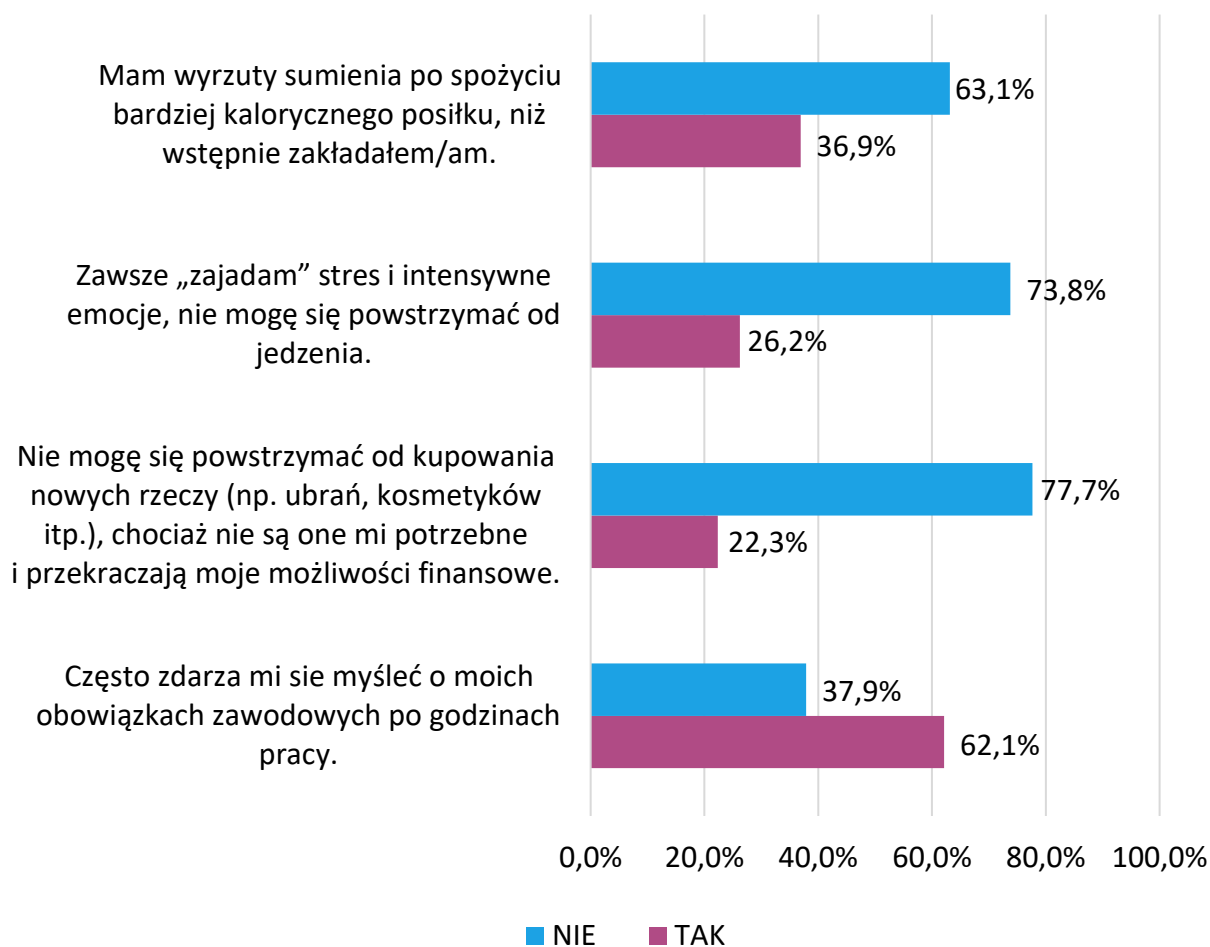
INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Tykocin, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania mogące świadczyć o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie odżywiania oraz w kwestii pracoholizmu. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- ▶ 36,9% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- ▶ 26,2% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,
- ▶ 22,3% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- ▶ 62,1% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy.

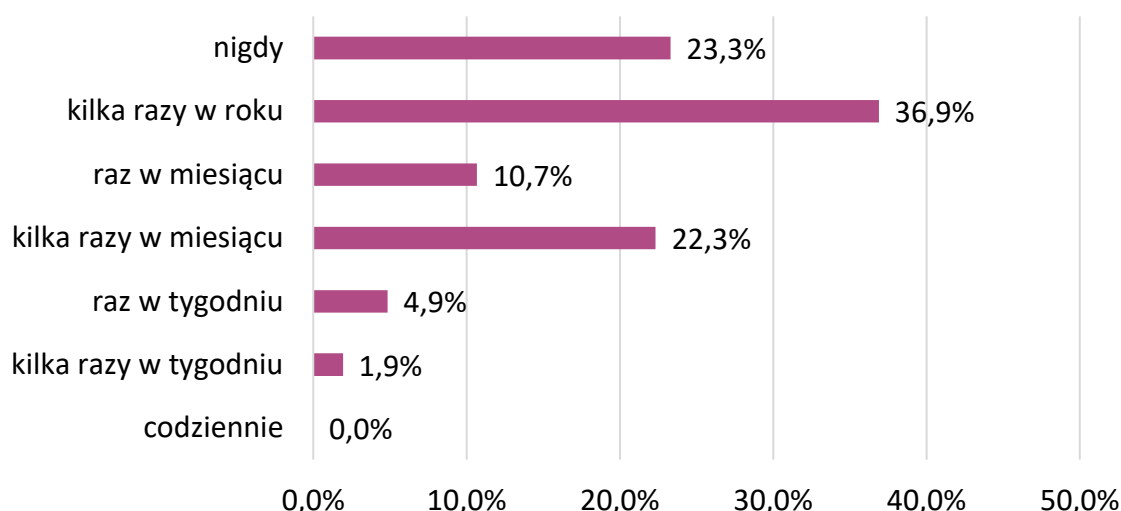
Wykres 20. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=103

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia od alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Całkowitą abstynencję zadeklarował blisko co czwarty ankietowany, tj. 23,3%, natomiast 36,9% sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 10,7% respondentów podało, że pije alkohol raz w miesiącu, z kolei 22,3% wskazało na picie kilka razy w miesiącu. Raz w tygodniu po alkohol sięga 4,9% ankietowanych, a kilka razy w tygodniu – 1,9%. Żaden z badanych nie wskazał, aby codziennie sięgał po alkohol.

Wykres 21. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=103

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Zdecydowana większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyła im się taka sytuacja (60 osób, tj. 76,0%). Przeciwniej odpowiedzi udzieliło 24,2% ankietowanych (19 osób), z czego 7 respondentów zadeklarowało, że miało to miejsce 1 raz (8,9%), według pojedynczych badanych – 2-5 razy lub 6-10 razy (po 1,3%), natomiast 12,7% ankietowanych wskazało, że doszło do tego powyżej 10 razy (10 osób).

Tabela 12. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=79

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	8,9%	7
2-5 razy	1,3%	1
6-10 razy	1,3%	1
powyżej 10 razy	12,7%	10
ani razu	76,0%	60

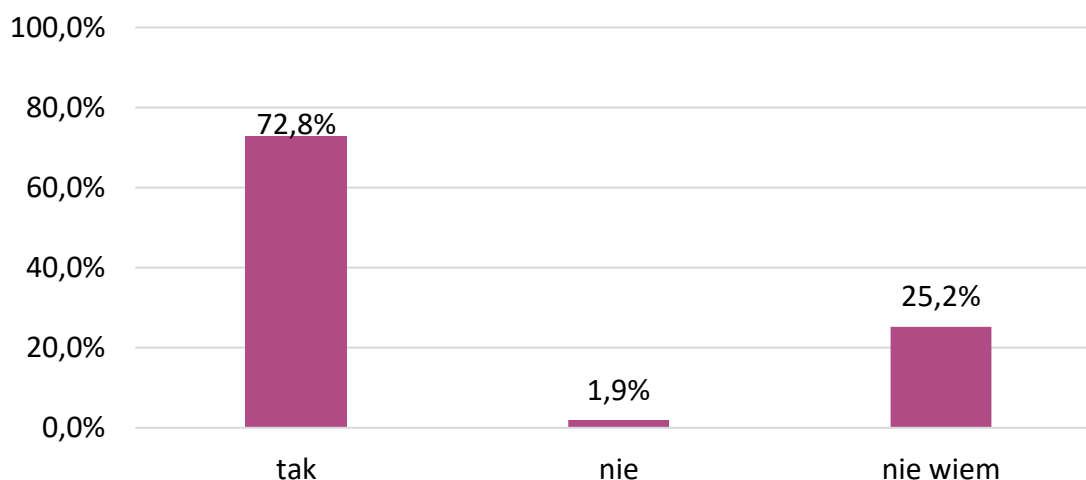
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. 11,4% ankietowanych, tj. 9 osób, podało, iż nie posiada prawa jazdy, z kolei 70,9% badanych nigdy nie prowadziło pojazdu mechanicznego po spożyciu alkoholu (56 osób). 14 ankietowanych przyznało się do takiego zachowania, z czego 9 z nich zdarza się to sporadycznie (11,4%), natomiast 5 badanych – często (6,3%).

Tabela 13. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=79

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	70,9%	56
raz mi się to zdarzyło	0,0%	0
zdarzało mi się to sporadycznie	11,4%	9
zdarzało mi się to często	6,3%	5
nie posiadam prawa jazdy	11,4%	9

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy jest świadoma szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, co zadeklarowało 72,8% respondentów. Średnio co czwarty respondent nie potrafił udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie (25,2%), a 1,9% uznało, iż picie alkoholu nie wpływa negatywnie na rozwój dziecka.

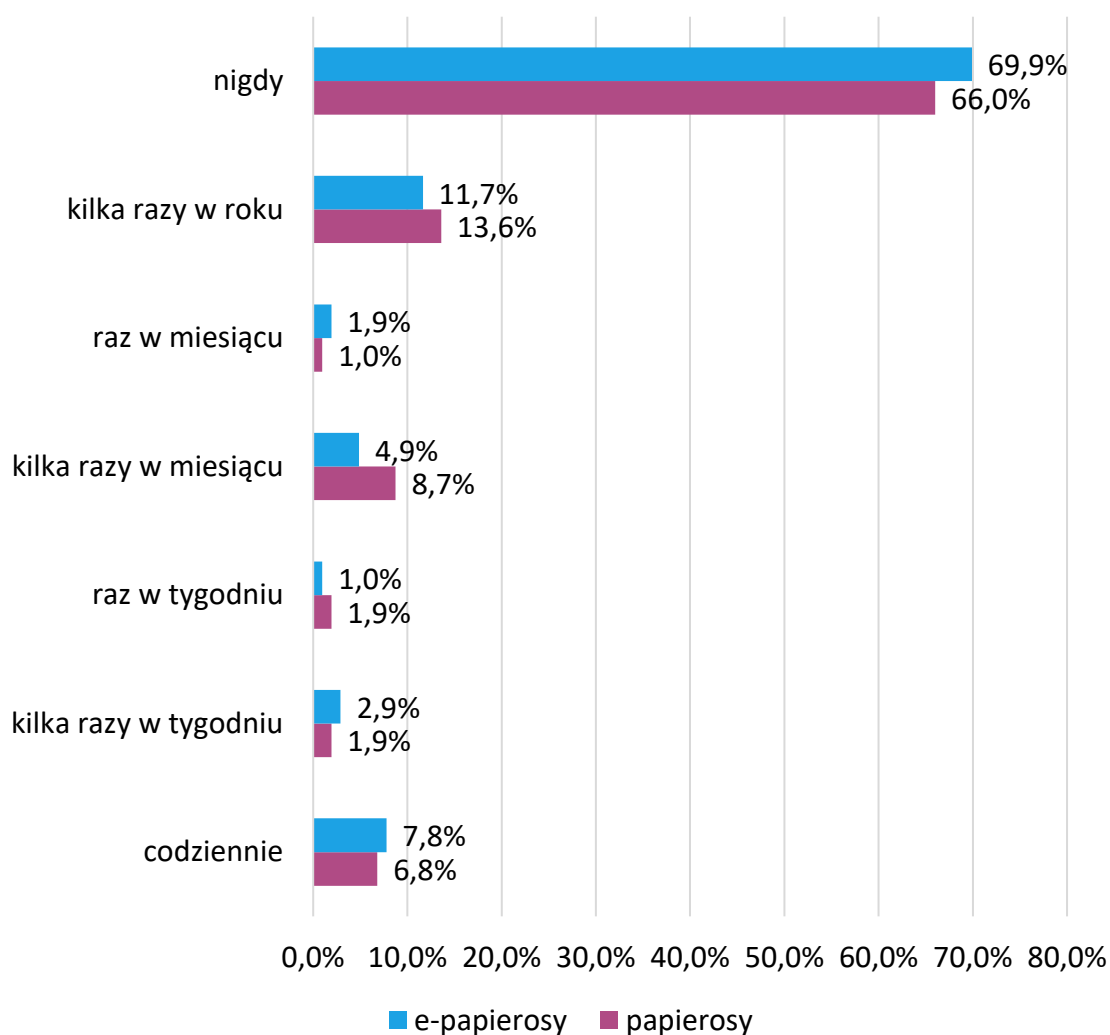
Wykres 22. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=103

PROBLEM NIKOTYNOWY

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Tykocin. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 33,9% ankietowanych, spośród których 13,6% pali kilka razy w roku, 1,0% – raz w miesiącu, 8,7% – kilka razy w miesiącu, po 1,9% – raz w tygodniu lub kilka razy w tygodniu, natomiast codzienne palenie wskazało 6,8% respondentów. Osoby te są szczególnie narażone na wystąpienie negatywnych konsekwencji uzależnienia od nikotyny. Po elektroniczne papierosy sięga łącznie 30,2% respondentów, przy czym 11,7% ankietowanych używa e-papierosów kilka razy w roku, 1,9% – raz w miesiącu, 4,9% – kilka razy w miesiącu, 1,0% – raz w tygodniu, 2,9% – kilka razy w tygodniu, a 7,8% badanych wskazało na codzienne palenie.

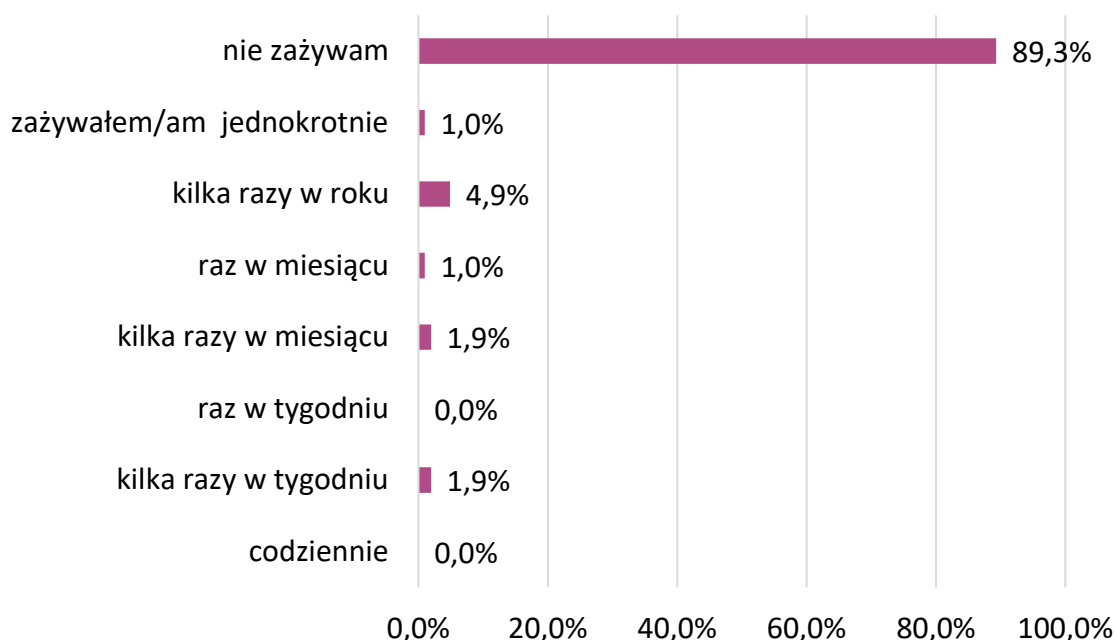
Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=103

PROBLEM NARKOTYKOWY

Kolejna część badania miała na celu określenie stopnia rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało 10,7% respondentów, spośród których po 1,0% zażywał je raz w życiu lub robi to raz w miesiącu, po 1,9% sięga po nie kilka razy w miesiącu lub kilka razy w tygodniu, natomiast największy odsetek wskazał na odpowiedź „kilka razy w roku” (4,9%).

Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=103

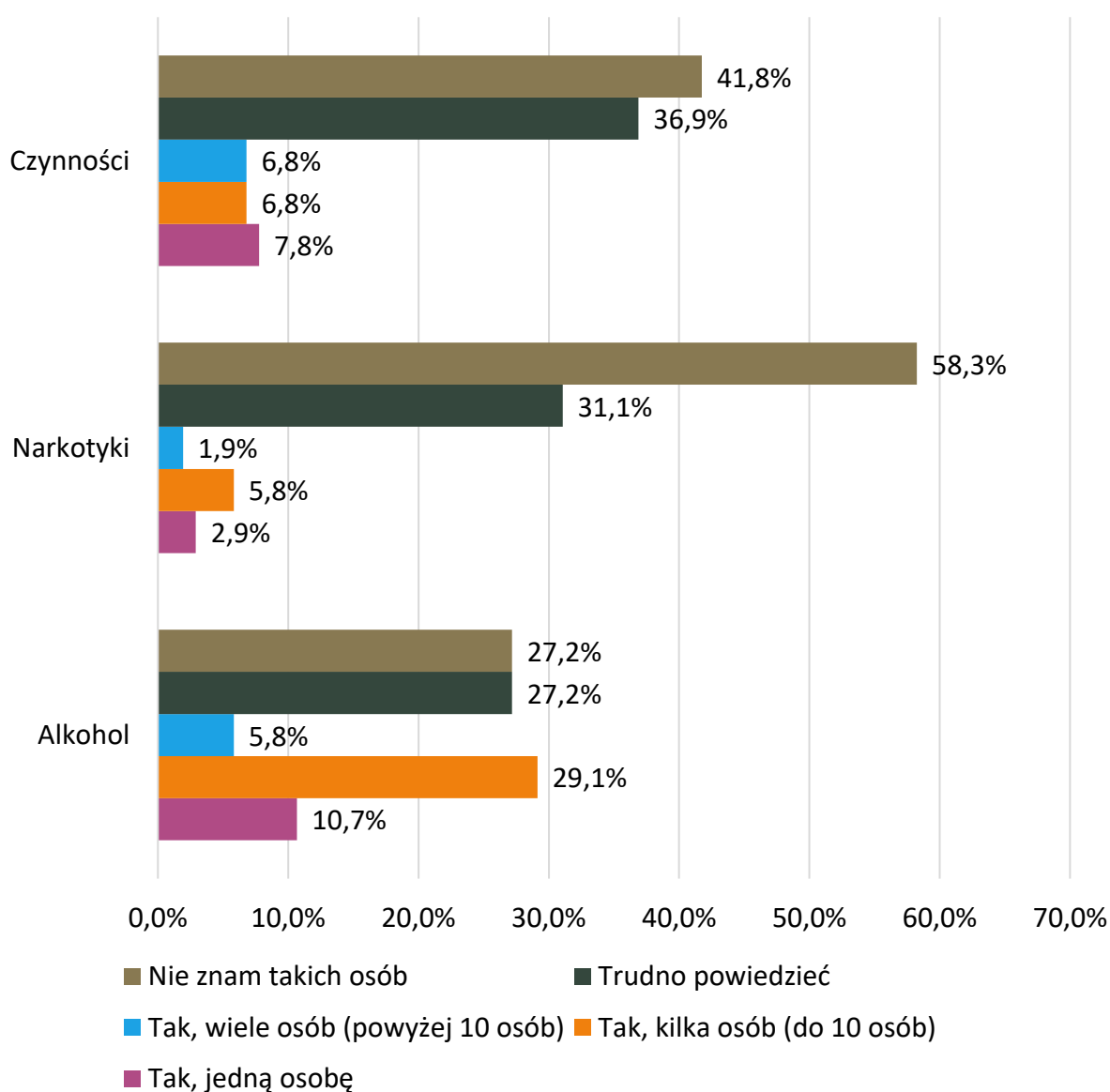

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy badani znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- ▶ 45,6% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 10,7% – jedną osobę, 29,1% – kilka osób (do 10), 5,8% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 27,2% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;

- ▶ 10,6% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 2,9% – jedną osobę, 5,9% – kilka osób (do 10), 1,9% – wiele osób (powyżej 10), a 31,1% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”;
- ▶ 21,4% badanych zna osoby dotknięte problemem uzależnień behawioralnych, w tym: 7,8% – jedną osobę, po 6,8% – kilka osób (do 10) lub wiele osób (powyżej 10), natomiast 36,9% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

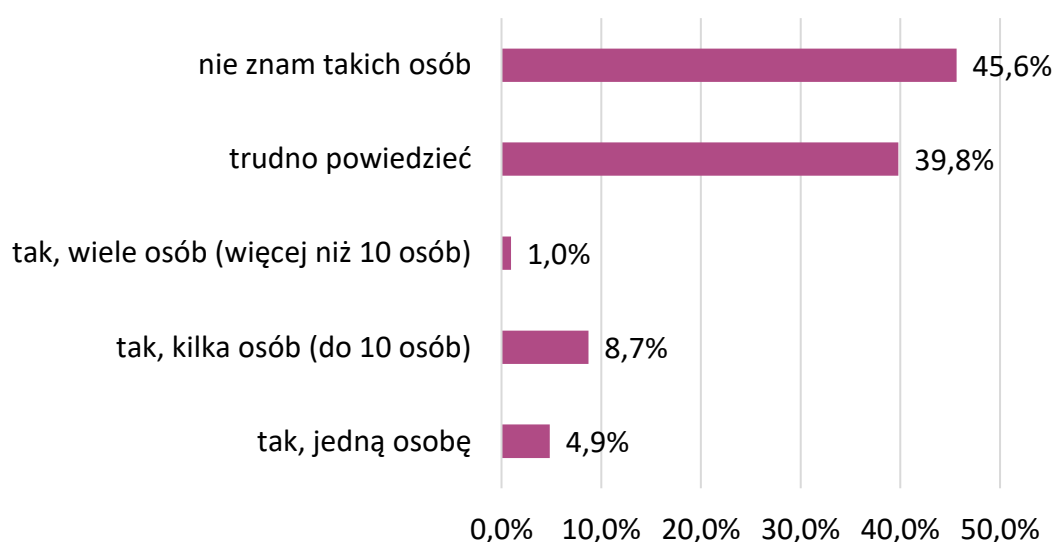
Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=103

PROBLEM PRZEMOCY

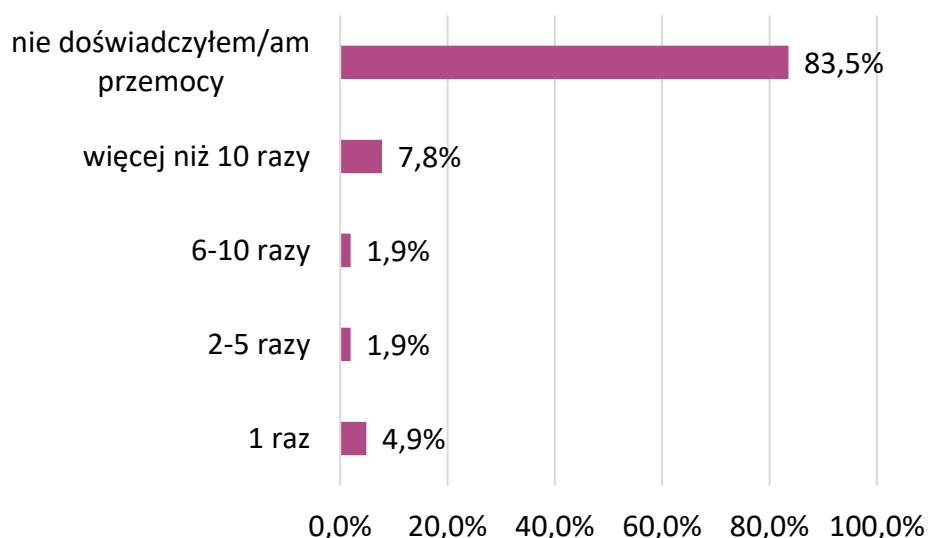
Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy. Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej. 4,9% respondentów odpowiedziało, że zna jedną osobę, 8,7% – kilka osób (do 10), natomiast 1,0% badanych zna wiele osób (powyżej 10), które doznają przemocy. 39,8% ankietowanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie, natomiast 45,6% badanych zadeklarowało, że nie zna nikogo, kto doznaje przemocy w swoim domu.

Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej?
N=103

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z zebranych danych wynika, że w danym okresie, przemocy doznało 16,5% mieszkańców, wśród których 4,9% doświadczyło jej 1 raz, po 1,9% – 2-5 razy lub 6-10 razy, natomiast największy odsetek, bo 7,8% wskazał, iż doznał przemocy więcej niż 10 razy.

Wykres 27. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?
N=103

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że 8 badanych nie wie jakiego rodzaju przemoc doświadczyli (47,1%), a 6 osób doznało przemocy psychicznej (35,3%). Po 2 osoby wskazały na przemoc fizyczną, ekonomiczną i zaniedbanie (po 11,8%), z kolei 1 odpowiedź padła na przemoc seksualną (5,9%).

Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=17

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie wiem	47,1%	8
przemoc psychiczna	35,3%	6
przemoc fizyczna	11,8%	2
przemoc ekonomiczna	11,8%	2
zaniedbanie	11,8%	2
przemoc seksualna	5,9%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zapytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Jak widać w kolejnej tabeli, najwięcej badanych doznało przemocy ze strony innych członków rodziny (9 osób, tj. 52,9%) oraz innych osób, w tym *dziecka* (6 osób, tj. 35,3%). 4 badanych wskazało na męża/żonę (23,5%), a 2 ankietowanych na partnera/partnerkę (11,8%).

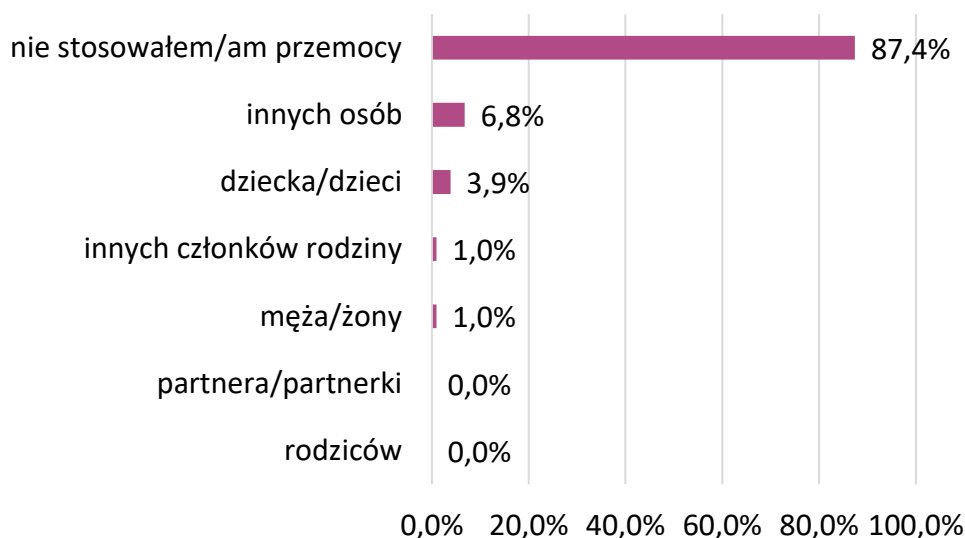
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=17

Odpowiedź	%	Liczba odp.
inni członkowie rodziny	52,9%	9
inne osoby	35,3%	6
mąż/żona	23,5%	4
partner/partnerka	11,8%	2
rodzice	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy zostali poproszeni również o odpowiedź na pytanie dotyczące stosowania przemocy przez nich samych. Do stosowania przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznało się 12,6% badanych mieszkańców. Najczęściej stosowali oni przemoc wobec innych osób, nieokreślonych przez siebie osób (6,8%) oraz dziecka/dzieci (3,9%). Rzadziej wskazywano na innych członków rodziny i męża/żonę (po 1,0%).

Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=103

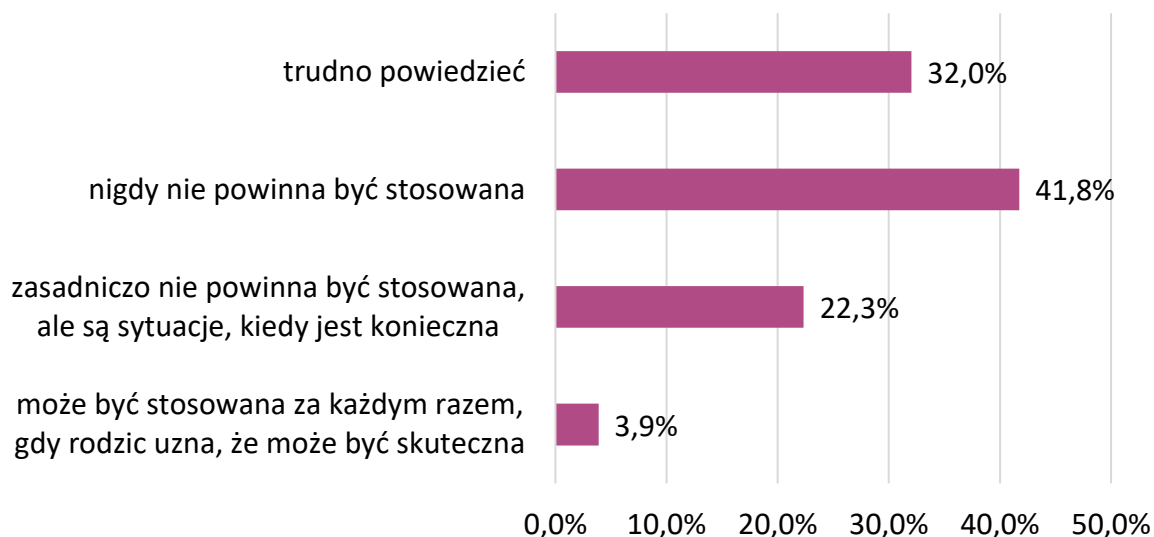

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejną analizowaną w Diagnostyce kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kar fizycznych nie neguje 26,2% badanych, z czego 3,9% ankietowanych uważa, że mogą one być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne, a 22,3% respondentów twierdzi, że nie powinny być one stosowane, ale są sytuacje, w których takie kary są konieczne. Jednocześnie 32,0% dorosłych mieszkańców

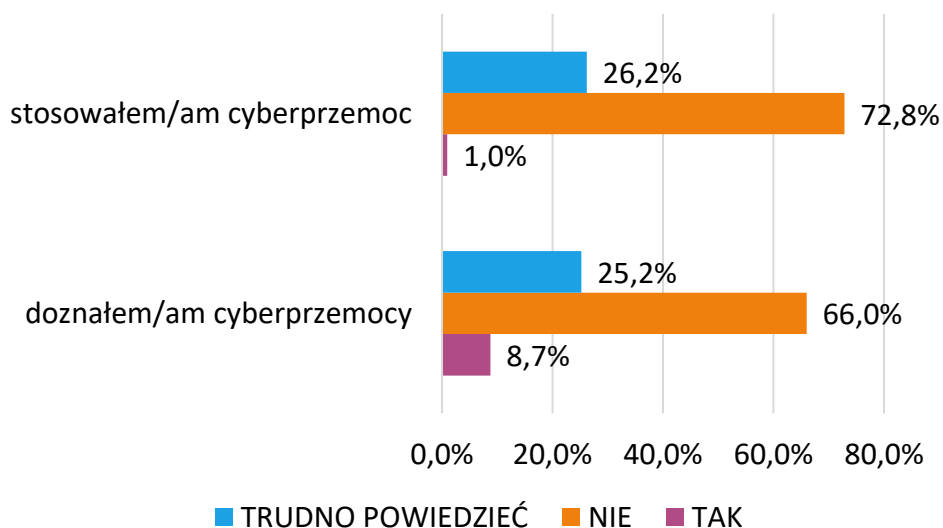
udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Kary fizyczne nie powinny być nigdy stosowane według 41,8% badanych.

Wykres 29. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=103

Ostatnie pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 8,7% badanych, z kolei 25,2% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Do stosowania przemocy w Internecie przyznał się 1,0%, a 26,2% miało trudności w ocenie.

Wykres 30. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)?
N=103

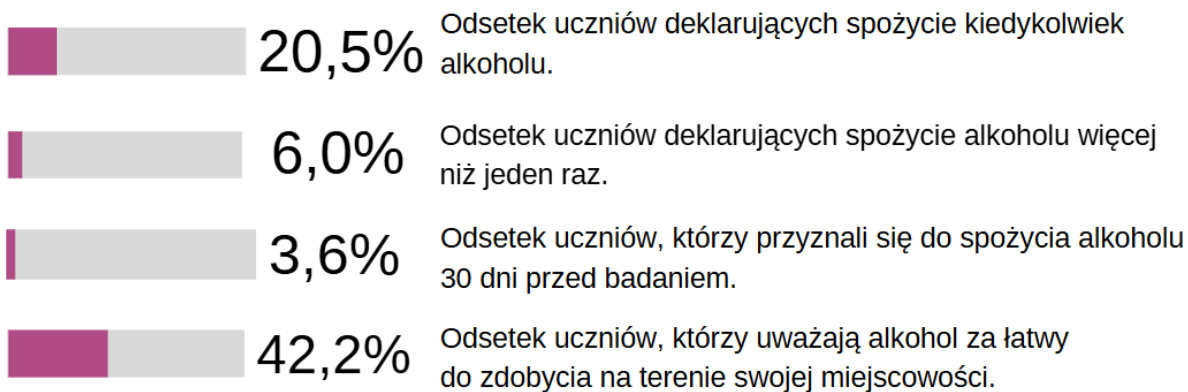

WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE GMINY TYKOCIN W 2025 ROKU

W 2025 roku na terenie gminy Tykocin zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne wśród lokalnej społeczności, w którym uczestniczyło 103 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 83 uczniów. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień oraz przemocy.

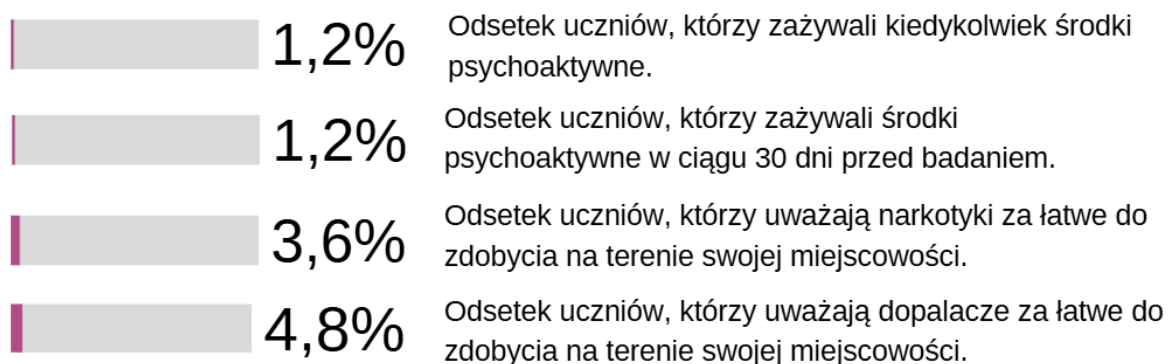
Uczniowie

PROBLEM ALKOHOLOWY

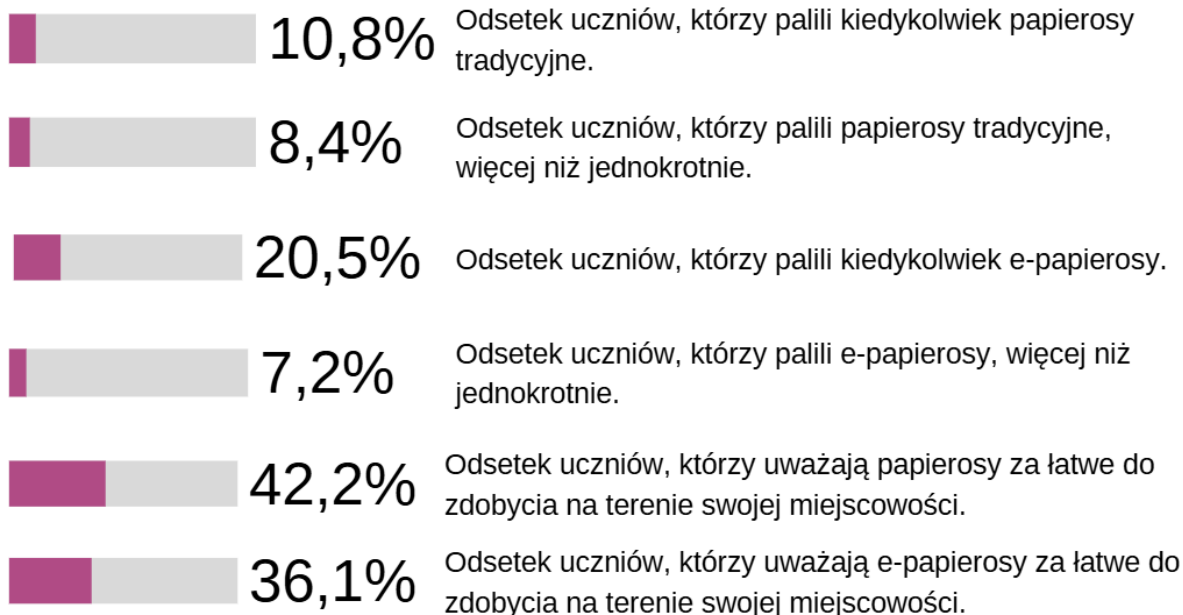
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=83

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

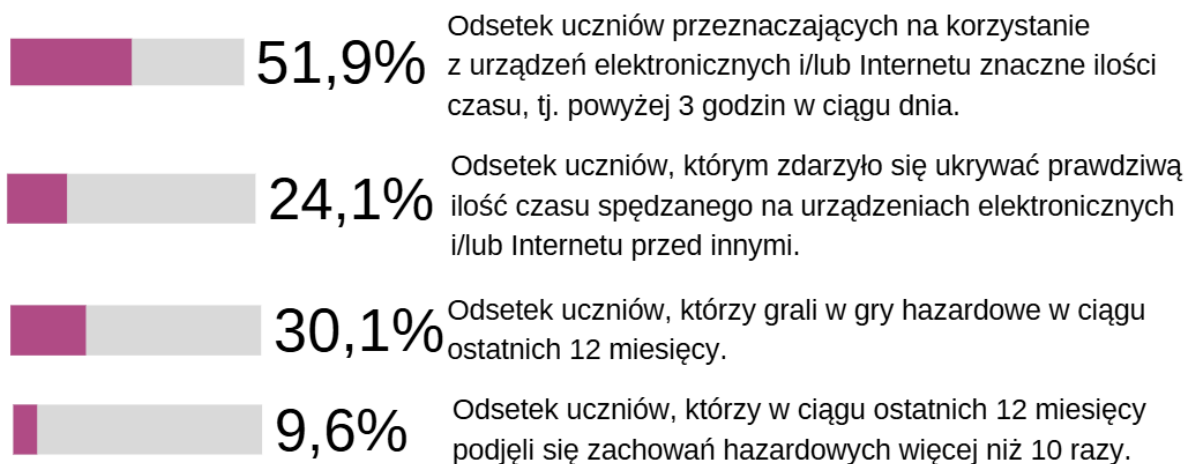
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=83

NIKOTYNIZM

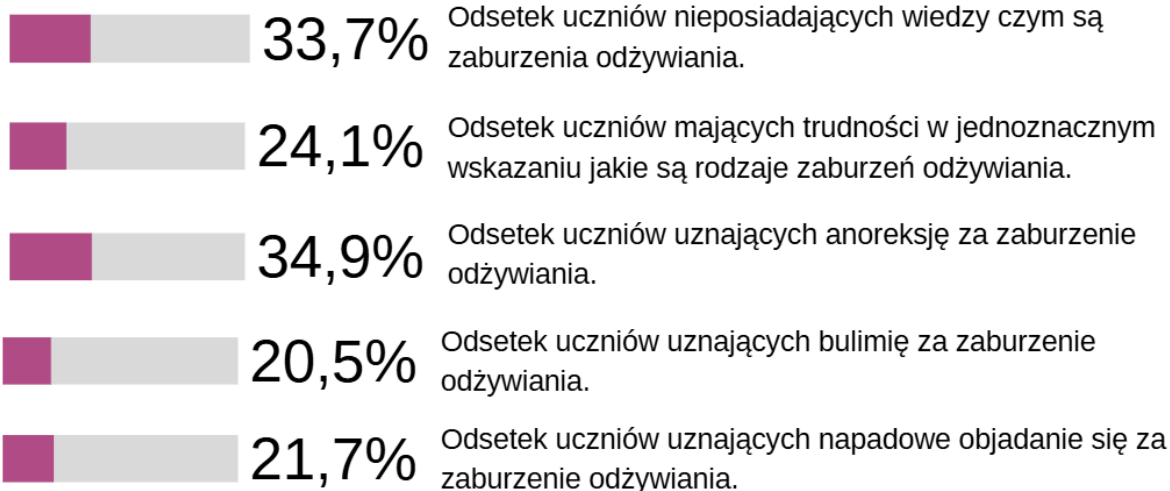
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=83

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

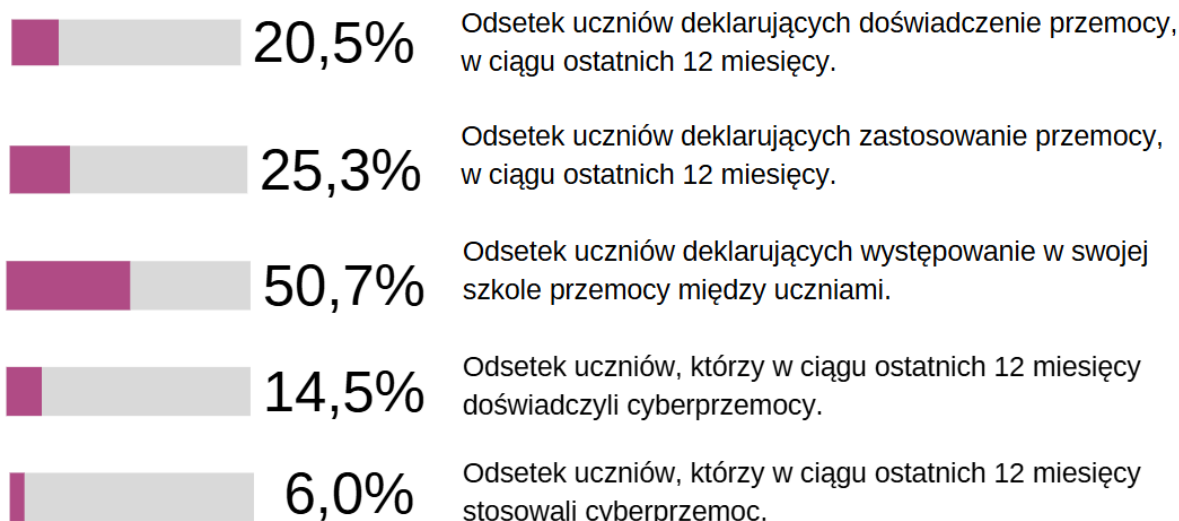
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=83

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=83

PROBLEM PRZEMOCY

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=83

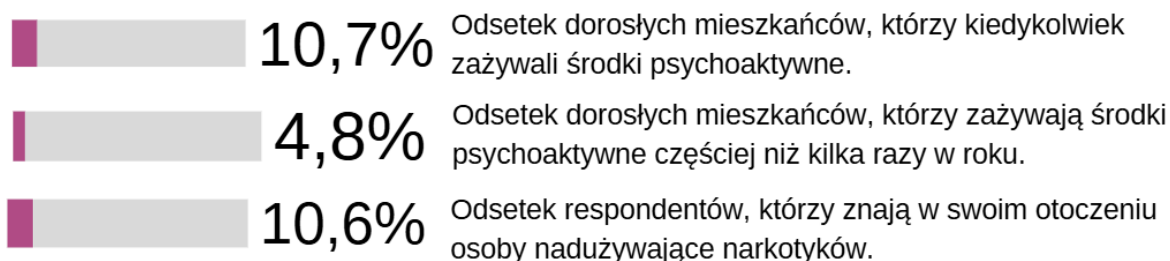
Dorośli mieszkańcy

PROBLEM ALKOHOLOWY

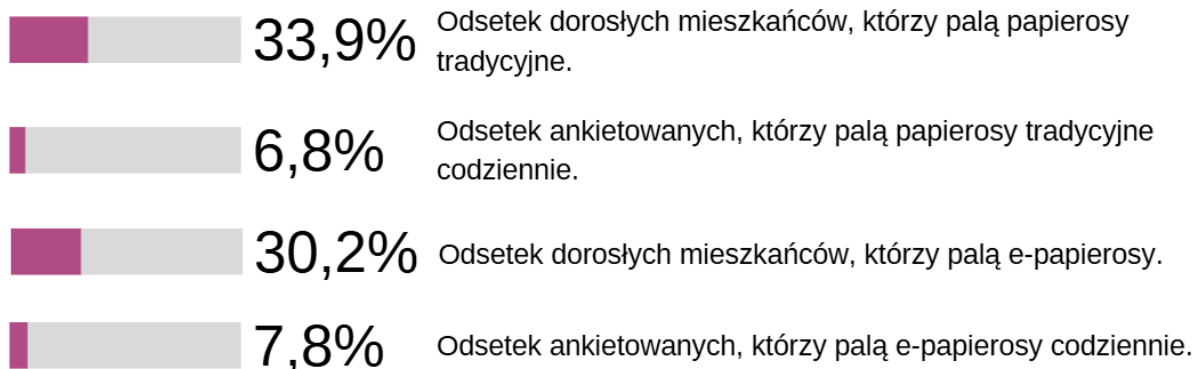
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=103

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

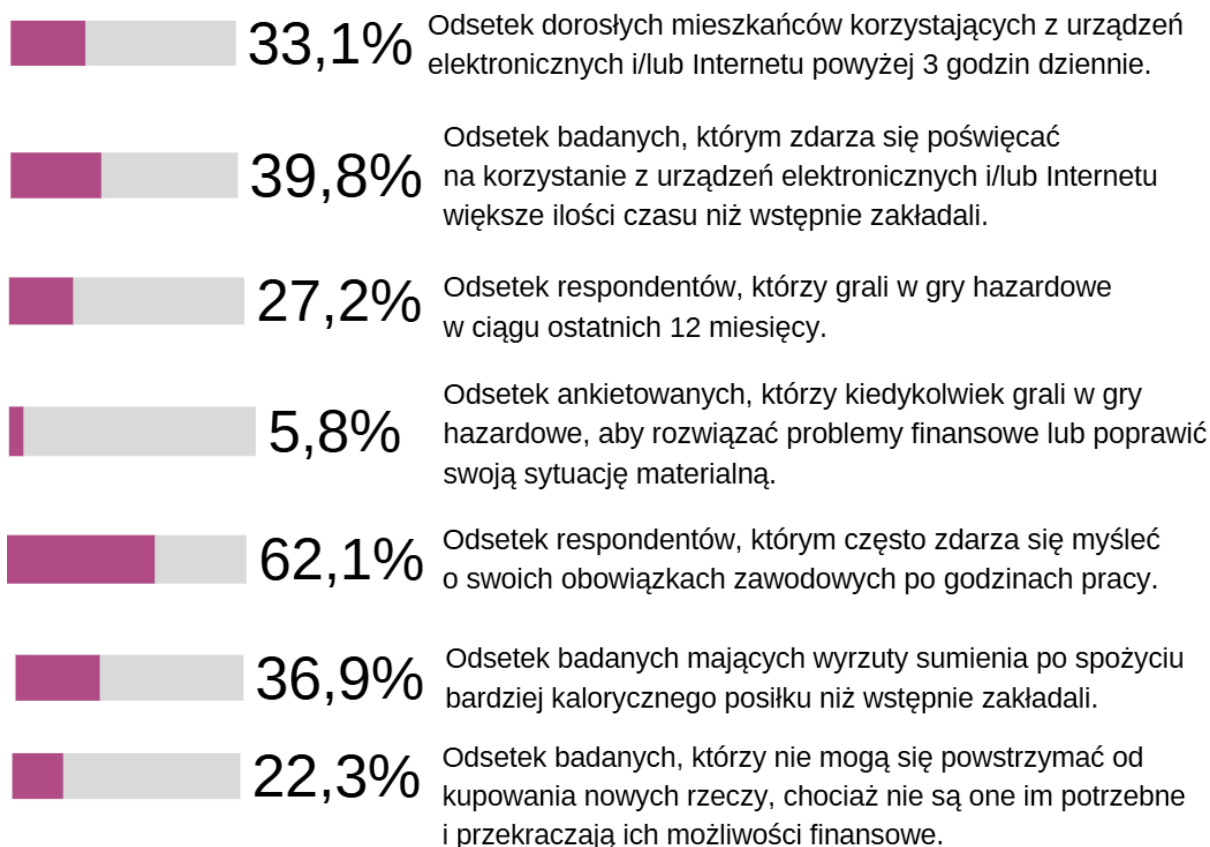
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=103

NIKOTYNIZM

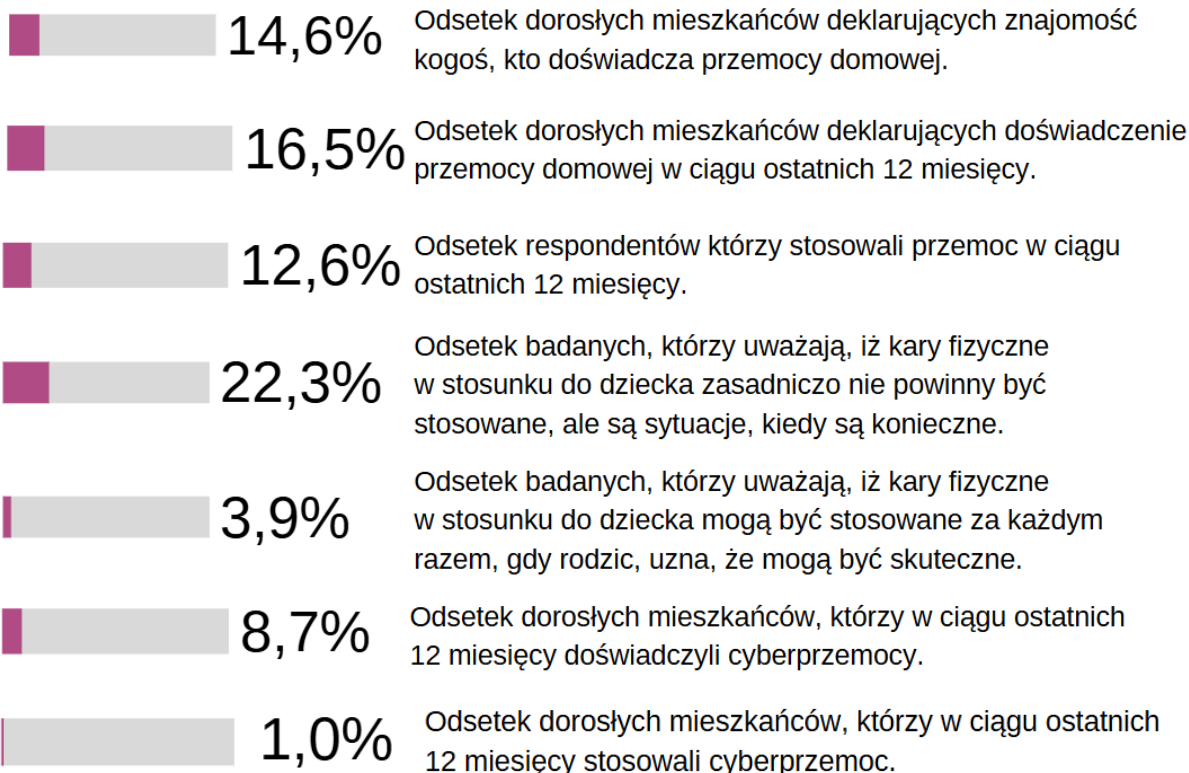
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=103

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=103

PROBLEM PRZEMOCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=103

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029 jest:

Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz realizacja działań w zakresie profilaktyki i edukacji społecznej, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji społeczno-zdrowotnych wynikających z sięgania po substancje psychoaktywne i podejmowania utrwalonych czynności oraz wzmocnienie postaw abstynenckich w społeczności lokalnej.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, a także promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, poprzez podnoszenie świadomości na temat negatywnych konsekwencji uzależnień.
2. Profesjonalne wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, poprzez zagwarantowanie dostępu do terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwijanie lokalnego systemu pomocy oraz wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i podmiotów trzeciego sektora, realizujących działania na rzecz tej grupy.
3. Diagnozowanie i monitorowanie skali uzależnień na terenie Gminy poprzez identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację lokalnej społeczności, a także systematyczne podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Cel I

Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, a także promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, poprzez podnoszenie świadomości na temat negatywnych konsekwencji uzależnień.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ▶ ograniczenie dostępności do substancji psychoaktywnych na terenie Gminy,
- ▶ zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- ▶ promowanie wiedzy odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, a także udostępnianie informacji na temat dostępnych form wsparcia,
- ▶ opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej,
- ▶ podejmowanie działań prewencyjnych dotyczących rozpowszechniania narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UM, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, PK, GBP
		Liczba uczestników programów	
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UM, GKRPA, NGO, placówki oświatowe, PK, GBP
3.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UM, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
4.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UM, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, PK, GBP
5.	Organizacja wypoczynku letniego/ zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UM, GKRPA, PK, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

6.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	GKRPA, U, placówki oświatowe
7.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UGM, MGOPS, GKRPA, PP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
8.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UM, MGOPS, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, PK, GBP
9.	Prowadzenie zajęć świetlicowych z dziećmi i młodzieżą uczącą się, dających możliwość spędzenia czasu, odrabiania lekcji w świetlicach szkolnych, opiekuńczo-wychowawczych, świetlicach wiejskich.	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe	UM, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe, NGO
10.	Dofinansowanie cyklicznych imprez edukacyjno-sportowych i rozrywkowych jako form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży dla młodzieży (rozgrywki tenisa stołowego, rozgrywki w piłce siatkowej, rozgrywki w piłce ręcznej, rozgrywki w piłce nożnej, rozgrywki koszykówki, biegi przełajowe i inne).	Liczba dofinansowanych imprez	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, GBP, PK, placówki oświatowe
11.	Dofinansowanie aktywnych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin	Kwota dofinansowania aktywnych form wypoczynku letniego i zimowego	UM, GKRPA, PK

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

	dysfunkcyjnych lub ubogich z terenu Miasta i Gminy Tykocin (obozy, kolonie, półkolonie, zimowiska, wycieczki itp.).		
12.	Promocja zdrowego trybu życia poprzez organizowanie rajdów, pikników, wycieczek, festynów, finansowanie zajęć sportowych rozszerzających ofertę szkół itp.	Liczba zorganizowanych działań	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, GBP, PK, placówki oświatowe
13.	Organizowanie konkursów, zajęć kulturalno-sportowych, profilaktyczno-teatralnych, sportowo-profilaktycznych w czasie roku szkolnego, sportowo-rekreacyjnych w czasie wakacji i ferii zimowych.	Liczba zorganizowanych działań	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, GBP, PK, placówki oświatowe
14.	Zakup nagród dla uczestników zajęć, konkursów i zawodów z elementami profilaktyki uzależnień.	Liczba zakupionych nagród. Kwota przeznaczona na zakup nagród	UM, GKRPA
15.	Zakup sprzętu sportowego, wyposażenie świetlic itp.	Kwota przeznaczona na zakup sprzętu	UM, GKRPA
16.	Dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Tykocin, kosztów wyjazdu na wycieczki, do kina, teatru, na basen, lodowisko.	Kwota dofinansowań	UM, GKRPA, PK
17.	Dofinansowanie imprez z okazji Dnia Dziecka i choinek noworocznych w świetlicach wiejskich.	Kwota dofinansowań	UM, GKRPA, PK
18.	Promowanie zachowań abstynenckich wśród dzieci i młodzieży poprzez sport i wdrażanie działań edukacyjno-sportowych mających na celu wskazanie spędzania wolnego czasu, w tym zajęcia sportowe prowadzone przez Kluby Sportowe, Trenerów. Dofinansowanie zajęć z Mażoretkami.	Kwota dofinansowań	UM, GKRPA, PK, GBP, NGO, placówki oświatowe

Cel II

Profesjonalne wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, poprzez zagwarantowanie dostępu do terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwijanie lokalnego systemu pomocy oraz wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i podmiotów trzeciego sektora, realizujących działania na rzecz tej grupy.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- ▶ zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,
- ▶ aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie i rozwój działalności Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy PIK Liczba osób zgłaszających się do PIK	UM, GKRPA
2.	Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UM, GKRPA
3.	Zakup sprzętu/materiałów biurowych na potrzeby pracy GKRPA	Kwota przeznaczona na zakup sprzętu/materiałów biurowych	UM, GKRPA
4.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
5.	Kontynuowanie i rozwój działalności grupy AA „Przebudzenie”	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych dla osób uzależnionych (AA) na terenie Gminy	UM, GKRPA, NGO

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

6.	Wsparcie edukacyjne grupy AA „Przebudzenie”, prowadzenie przez w/w organizację imprez okolicznościowych propagujących trzeźwe obyczaje dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba zorganizowanych imprez okolicznościowych propagujących trzeźwe obyczaje dla osób uzależnionych i ich rodzin.	UM, GKRPA, NGO
7.	Zlecenie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	GKRPA
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	
8.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA
9.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
10.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, placówki ochrony zdrowia, PKI
		Liczba udzielonych konsultacji/porad	
11.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO, PKI

12.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	MGOPS
-----	---	--	-------

Cel III

Diagnozowanie i monitorowanie skali uzależnień na terenie Gminy poprzez identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację lokalnej społeczności, a także systematyczne podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowym i narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- ▶ niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie rodzin i osób przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- ▶ organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym uzależnienia, wśród mieszkańców oraz umożliwiających określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- ▶ skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,
- ▶ reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UM, GKRPA, ZI, MGOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	
2.	Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UM, GKRPA
3.	Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu oraz zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	UM, GKRPA
		Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UM, GKRPA, PP, ZI, MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	UM, GKRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029 jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie.
2. Za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej odpowiada Burmistrz Tykocina.
3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Tykocina.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹⁵:
 - ▶ 25 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - ▶ 20 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),

¹⁵ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

- ▶ 20 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
- 2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹⁶:
 - ▶ 15 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - ▶ 15 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - ▶ 10 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

¹⁶ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w jednym posiedzeniu Komisji w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia ustalonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Wynagrodzenie dla Przewodniczącego GKRPA równe jest 15% minimalnego wynagrodzenia za udział w jednym posiedzeniu.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- ▶ analizę dokumentów,
- ▶ badanie ankietowe adresatów Programu,
- ▶ badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanemu problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029, tj. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Urzędem Miejskim oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie gminy Tykocin, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Miejskiej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>.
2. Raport o stanie Gminy Tykocin za 2024 rok.
3. Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tykocinie za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
7. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
8. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
9. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
10. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
11. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2024.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Tykocin w latach 2022-2024	18
Rysunek 2. Płeć: N=83	20
Rysunek 3. Płeć: N=103	33

Spis tabel

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024	15
Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2022-2024	16
Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w Tykocinie w latach 2022-2024	17
Tabela 4. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=17	23
Tabela 5. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=80	26
Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=15	29
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=13	30
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=18	31
Tabela 9. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=18	31
Tabela 10. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=90	36
Tabela 11. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=28	37
Tabela 12. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=79	39
Tabela 13. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=79	40
Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=17	45
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=17	46

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024	13
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Tykocin na przestrzeni lat 2022-2024	18
Wykres 3. Wiek: N=83	20
Wykres 4. Klasa: N=83	20
Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=83	22

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE TYKOCIN NA LATA 2026-2029

Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=83	23
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=83.....	24
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=83.....	25
Wykres 9. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=83	26
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=83	27
Wykres 11. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=83	28
Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=83.....	29
Wykres 13. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=83	30
Wykres 14. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=83	32
Wykres 15. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=83	32
Wykres 16. Wiek: N=103	34
Wykres 17. Wykształcenie: N=103	34
Wykres 18. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=103	35
Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=103	36
Wykres 20. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=103.....	38
Wykres 21. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=103	39
Wykres 22. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=103	40
Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=103.....	41
Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=103	42
Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=103 ...	43
Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=103 ...	44
Wykres 27. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=103	45
Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=103	46
Wykres 29. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=103	47
Wykres 30. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=103	48

Uzasadnienie

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w gminie Tykocin na lata 2026-2029, stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań własnych Gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Realizacja w/w zadań prowadzona jest w formie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego przez Radę Miejską. W odniesieniu do art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii niniejsza uchwała zawiera również program p/działania narkomanii w Gminie. Program jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie z lat poprzednich. Określa on lokalne działania w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu oraz związanych ze zjawiskiem przemocy. Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców Gminy Tykocin, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych, do osób z grup ryzyka, do dzieci i młodzieży. Na realizację zadań są przeznaczone środki uzyskiwane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Gminny Program na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie z w/w obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy. W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Tykocin na lata 2026-2029 jest zasadne.